

Kulturstrategi Gjøvik kommune 2020 - 2030

Vi setter spor

GJØVIK KOMMUNE

Kapitteloversikt

Forord	2
1. Innledning	3
1.1. Kulturbyen Gjøvik	4
1.2. Gjøvik inn i framtiden	5
1.3. Overordnet samfunnsplanlegging	6
1.4. Organisering av strategiarbeidet	6
1.5. Begrepsavklaring	7
2. Kulturstrategi for Gjøvik kommune	9
3. Prioriteringer	11
3.1. Gjøvik som Innlandets sentrale musikkby	11
3.2. Være en attraktiv kulturkommune for barn og unge	12
3.3. Et nytt kulturhus	14
4. Perspektiver mot 2030	15
4.1. Attraktiv kulturby	15
4.2 Den opplyste byen	17
4.3. Kultur hele livet	19
4.4. Næringsutvikling	20
4.5. Bærekraft	21
4.6. Folkehelse og inkludering	22
5. Innsatsområder	23
5.1. Visuell kunst	23
5.2. Musikk	26
5.3. Teater, dans og andre sceniske uttrykk	30
5.4. Litteratur	34
5.5. Film	37
5.6. Kulturarv	38
5.7. Frivillighet	41
5.8. Gjøvik kunst- og kulturskole	45
6. Kulturarenaer 2020-2030	47
7. Tilskudd / støtteordninger / virkemidler	54
8. Plangrunnlag	55
Vedlegg	57

Gjøvik Trio på Gjøvik bibliotek og litteraturhus Foto: A. Rostad/Gjøvik kommune

Forord

Kunst, kultur og frivillig arbeid gir oss en opplevelse av mening, en følelse av at livet har verdi. Gjennom kulturlivet får også samfunnet nyttige verktøy. Verktøy for forebygging, utvikling og beredskap. Verktøy som bidrar til at vi står bedre rustet, og lettere kan skape trygge og gode miljøer å vokse opp i og å eldes. Kunst- og kulturfeltet og frivilligheten skaper glede og engasjement, men er også helt avgjørende for å sikre tillit, frihet og maktbalanse i samfunnet.

Gjøvik ble by i 1861 og er i dag ledende innen industri, handel og tjenesteyting i Innlandet. Byen er et senter for høyere utdanning og har flest studieplasser mellom Oslo og Trondheim. Gjøvik er et regionsenter for 71 000 mennesker. Dette gir oss en stor mulighet til å foredle, utvikle og formidle kunst og kultur til et stort område- og befeste vår posisjon som kulturkommune i Innlandet.

Det står i Gjøvik kommunes visjon: *Universitetsbyen Gjøvik skal være ledende i bærekraftig vekst og utvikling.*

Det å være ledende forplikter. Dette er en lovnad som kulturlivet vil være bidragsyter til. Når dagen i dag er omme, vil vi kun huske historien. *Vi setter spor* - og byen er en historieforteller som legger føringer for fremtiden. Vi skal underveis *skape, utfordre og samle* for dagen i dag, og for fremtiden.

Kulturstrategien skal ta vare på alle, fra vugge til grav, men vi mener spesielt at **barn og unge** skal kunne være med å påvirke hvordan byen skal utvikle seg.

To vedtak har utpekt seg de siste årene, og det er **kulturhus** og **musikksatsing**. Begge deler viktig for kulturlivet i Gjøvik.

Oppdraget fra Gjøvik kommunes folkevalgte, er en strategi som setter “*klare langsiktige mål for å styrke Gjøvik som kulturby og skape styrket identitet*”. Denne ambisjonen krever at vi lar kulturaktørene delta i samfunnsdebatten, utfordre politikerne, og være med på å skape endringer og bedre rammevilkår for kulturlivet.

Kulturstrategien for Gjøvik kommune skal favne om alle kunst -og kulturarter, og være en positiv katalysator for alle kulturarbeidere, kulturarenaer, produsenter og arrangører i Gjøvik. Dette til gode for kommunens og regionenes befolkning.

Kulturstrategien har som mål å favne bredt, men gi noen prioriterte retninger som skal være til gode for hele kulturlivet. Dokumentet skal gi politikerne et bedre styringsverktøy og underlag for sine beslutninger.

Gjennomføringen av framtidige kulturambisjoner vil kunne kreve betydelige investeringer, og er ikke noe kommunen kan gjøre alene. Offentlige finanser vil være under press årene framover på grunn av høye offentlige utgifter kombinert med reduserte inntekter. Kommunen vil legge vekt på samarbeid med offentlige og private aktører for å få til en koordinert gjennomføring av tiltak.

Kulturplanen har blitt til gjennom dialog og innspill fra en rekke aktører og institusjoner i regionen.

[Kortversjon Kulturstrategi](#)

[Vedlegg til kulturstrategi](#)

1. Innledning

Kulturstrategien tar utgangspunkt i Gjøvik kommuneplans samfunnsdel. I tillegg er andre lokale, regionale og nasjonale politiske meldinger, planer og utredninger lagt til grunn. Frivillighet er med i strategien, idrett og friluftsliv omhandles ikke, fordi idrett og friluftsliv har egne politisk behandlede planer.

Kulturstrategien for Gjøvik kommune er en *temaplan* og er ikke så omfattende som en kommunedelplan. Dette dokumentet har ingen handlingsdel, men skal stake ut kursen, godt forankret i statlig, fylkeskommunalt og kommunalt planverk.

I neste fase, når strategien er ferdig besluttet, vil det utarbeides en handlingsplan med tiltak.

1.1. Kulturbyen Gjøvik

Industribyen Gjøvik har en lang kulturhistorie. Gjøvik-Marken har røtter tilbake til 1870-tallet og kommunen var tidlig ute med teater, kor, orkester og korps. Gjøvik har en av landets eldste kinematografer og ærverdige DS Skibladner er et nasjonalt kulturminne og en del av byens identitet. Da Alf Mjøen testamenterte Gjøvik gård til Gjøvik kommune på 1950-tallet, var da også forutsetningen at gården skulle være et kultursenter som kom byens befolkning til gode. Kultur er en bærebjelke i byens historie og vil være viktig for oss inn i fremtiden. Vi har satt spor, og vi skal fortsette å sette spor, som by og som folk.

Vi har på få år sunket fra 63. til 88. plass på Norsk Kulturindeks, og har som ambisjon å klatre høyere enn vi har vært tidligere. På vei mot 2030 skal Gjøvik vise at vi er bevisst kulturens kraft, relevans og potensiale, vi skal styrke frivilligheten og legge til rette for gode rammevilkår for kunst og kultur. Vi har et rikt miljø innen flere kultursjangere, både amatører og profesjonelle utøvere som ønsker å bo og virke lokalt. Kulturlivet har en annen struktur sammenlignet med andre byer rundt Mjøsa, med et stort mangfold av arrangører, produsenter og utøvere i det frie feltet.

Gjøvik by har mange store og små arenaer for kulturelle opplevelser hele året, et sterkt arrangementsmiljø, mange arrangører og høy frekvens av konserter spesielt. Under hele sommerhalvåret skapes liv og gode opplevelser i byen.

Et annet utviklingstrekk er at flere deler av kommunen forsterker sin identitet ved å etablere og utvikle kulturaktiviteter basert på historisk arenaer, slik som for eksempel Præstgården i Snertingdalen. Det gjelder også Gjøviks stolthet, DS Skibladner, verdens eldste operative hjuldampere, som i sommerhalvåret blant annet byr på tradisjonsrike og folkekjære aftener med Gosen Glø'jazz.

Kulturfeltet har et langt tidsløp i Gjøvik kommune, og spesielt innen musikk. Byen har i generasjoner lagt til rette for at musikkulturen skal blomstre gjennom gode fagmiljøer og et mangfold av uttrykk. Et "DNA" byen skal ta vare på. Det er en del av vår identitet, og noe byens og regionens befolkning er stolt av. Kunst- og kulturskolen startet som en ren musikk-skole og var svært tidlig ute i nasjonal sammenheng. Gjøvik videregående skole har en egen musikklinje, og Musikkfolkehøgskolen Viken er en anerkjent folkehøgskole. Vi arbeider også med å få en musikkutdanning på NTNU. Da vil vi oppnå å ha hele utdanningsløpet for musikk i Gjøvik.

Vedlegg 1. Norsk kulturindeks

Lokalt kulturråd

Gjøvik har lenge ønsket seg et lokalt "kulturråd", slik idrett har sitt idrettsråd, og under Covid-19 pandemien ble dette svært synlig. Kommunen hadde ikke den samme muligheten til å nå kulturlivet på samme måte som idrettslagene.

Kulturrådet skal være en høringsinstans og faglig rådgivende organ for politikere og administrasjonen i Gjøvik kommune. Gjøvik kommune skal være sekretariat, og også være i dialog med rådet, samarbeide og diskutere saker kulturlivet er opptatt av for å bidra til utvikling og stimulering av kulturlivet i Gjøvik kommune.

1.2. Gjøvik inn i framtiden

Vedtatt i Gjøvik kommunes langtidsplan 2018.

STRATEGIER FOR MÅLRETTET TILTAKSOPPFØLGING FOR KULTUR OG FRIVILLIGHET.

- Etablere gode rammevilkår for kunst og kultur, både for de som vil drive profesjonell på høyt nivå – samt for bredde- og amatørutøvere.
- Tilrettelegge attraktive, gode og funksjonelle kulturarenaer, og sikre dyktige arrangementsmiljøer.
- Bygge opp under Gjøvik som den viktigste musikkbyen for innlandet.
- Sette fokus på kunst i det offentlige rom.
- Legge til rette for å opprettholde og styrke frivillighet – lokalt for og mellom enkeltpersoner, lag og foreninger - og for samhandling rundt kommunens tjenester og tilbud.
- Støtte initiativ og virksomhet som stimulerer frivillig arbeid i sin alminnelighet, spesielt arbeidet innenfor organisasjonsliv på kulturområdet, herunder også idrett.
- Bidra til at generasjonene møtes og deltar i felles aktiviteter - og i den forbindelse utfordre ungdommen til mer frivillig arbeid, med vekt på hverdagsaktivitet og møteplasser for lek og sosial kontakt.
- Bruke idrett-, kunst, kulturliv, frivillighet og dugnadsånd i profilering av kommunen, for tilflytting og for integrering av innflyttere og enkeltpersoner i lokalsamfunnet.

- Stimulere til bruk av Frivilligsentraler som møteplass og arena for kontakt og samhandling for rundt frivillig innsats i lokalsamfunnet.
- Innsats innenfor dette området forankres også i ny kulturstrategi for kommunen, kulturminneplan og i ulike handlings- og tiltaksplaner - som oppfølging av Frivilligmeldingen.

1.3. Overordnet samfunnsplanlegging

Visjonen til Gjøvik kommune:

Universitetsbyen Gjøvik skal være ledende i bærekraftig vekst og utvikling.

“Langtidsplan 2018”

Denne visjonen legges til grunn for identitetsbygging og arbeid for utvikling av gjøvik samfunnet og Gjøvik kommune.

Gjøvik er en universitetsby. Gjøvik er en kommune med høy kompetanse og innovasjonskraft, som står for en bærekraftig vekst og samfunnsutvikling.

Kunnskapsmiljøet på Campus Gjøvik, med Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet (NTNU) og Fagskolen Innlandet (FI), vil være sentrale samarbeidsaktører.

Utdanningsinstitusjonene er grunnleggende viktig for målrettet arbeid med kunnskapsbygging, arbeidsplassutvikling og befolkningsvekst.

Gjøvik skal være en offensiv foregangskommune for planlegging og gjennomføring av tiltak for å skape en bærekraftig samfunnsutvikling. Kommunen vil ha en ledende rolle, gjennom nytenkning og initiativ for «grønn omstilling», samt for prioritering og iverksetting av miljø- og klimatiltak.

Visjonen omfatter ønsket samfunnsutvikling i hele kommunen – i både byen og bygdene rundt.

Utviklingskraften som ligger i bevisst styrking og profilering av Gjøvik som by og regionsenter skal utfylles av de kvaliteter og muligheter som ligger lokal steds- og bygdeutvikling, med vekt på bærekraftig utbygging og naturforvaltning.

1.4. Organisering av strategiarbeidet

Det ble gjort et vedtak for dette arbeidet i styringsdokumentet i 2019.

KOM- 112/2018 Vedtak: Styringsdokument 2019 - med økonomiplan 2019-2022

Utvalget ber administrasjonen starte arbeidet med en helhetlig strategiplan for kultur og idrett, både topp og bredde, som setter klare langsiktige mål for å styrke Gjøvik som kulturby og skape styrket identitet.

Administrativt er idrett og kultur delt i Gjøvik kommune, og dette er en plan som kun omhandler kulturområdet. Idrett har allerede sin egen politisk behandlede plan.

Dette er en *temaplan*. En temaplan kan gjelde for en enkel virksomhet, en hel sektor, eller på tvers av sektorene. Temaplanen forteller ofte hvordan en virksomhet eller del av kommunen skal handle og prioritere, ut fra et faglig ståsted. Den økonomiske prioriteringen tas i budsjett og økonomiplan. Rådmannen la frem forslag om at det skulle utarbeides en kulturstrategi for 10 år, i denne omgang. Fra planen ble vedtatt og 10 år fremover.

I styringsgruppen for kulturstrategien sitter utvalg for kultur og teknisk. I prosjektgruppen deltar virksomhetsledere i kultur, og kultursjef som prosjektleder. Flere har bidratt til å føre dokumentet i pennen. Vi har gjennomført en workshop mot kommunens befolkning - og en med kulturlivet i Gjøvik kommune. Det har også vært en rekke arbeidsgrupper blant de ansatte i virksomhetsområde kultur i kommunen.

Kultursjefen har orientert om fremdriften i prosjektet fire ganger, og har også som et avspark organisert en workshop med utvalget januar 2019.

Det ble gjennomført en workshop for barn og ungdommer i kommunens bylab.

Alt materiale er brukt i arbeidet med å utarbeide dette strategidokumentet.

Dokumentet er forankret i kulturlivet ved at vi har lyttet og hatt dialog. Strategiarbeidet har hatt som oppgave å involvere alle: kulturlivet, politikere, administrasjon og byens befolkning. Arbeidet er godt forankret.

1.5. Begrepsavklaring

1.5.1 Det profesjonelle kunst- og kulturlivet

Profesjonalitet er en relativ størrelse når kunst- og kulturlivet beskriver egne felt, og definisjonen varierer mellom kunstfeltene. Profesjonelle er vanligvis fagfolk som på en seriøs, gjennomtenkt og vedvarende måte fordyper seg i sitt fag og holder kunnskap ved like, slik at de kan ha det som sin levevei og skape det best mulige verk. Det er høyskoleutdannelse innen alle deler av kulturfeltet. Det er en fordel å ha den formelle bachelor eller mastergradsutdannelse i bunnen men først av alt er det hvor kunstneren blir antatt og får vist seg som er en grunnleggende viktig faktor. Hvor finnes innpass. For få dette til så må vi ha profesjonelle arenaer et antall produsenter slik at disse får vist seg frem. Kunst og kulturfaget er endel av den kreative næringen og de lever, jobbe og skatter til Gjøvik kommune. Vi beholder denne delen av

næringen i Gjøvik hvis vi klarer å tilrettelegge for at de kan vokse å bli profesjonelle her. Gjøvik kommune fortjener den posisjonen, som en viktig næringsaktør på lik linje med andre næringer. Kreative næringer er den delen av næringslivet som har vokst mest siden 2010.

1.5.2. Kulturell infrastruktur

Utøvere, tilretteleggere, øvrige kulturaktører, prøvelokaler, produksjons- og visningslokaler og verksteder for hele bredden av kulturfeltet, i tillegg til organisasjoner og utdanningsinstitusjoner som arbeider med kultur.

1.5.3. Det frie feltet

Private initiativ, arbeids- og produksjonsfelleskap, organisasjoner, nettverk, frie kunst- og kultur grupper og frilansere. Svært viktig for en by som ikke har så mange store institusjoner.

1.5.4 Frivillighet

Kor, korps, lag, organisasjoner og foreninger, grendehus, fritidsklubber, fritidsaktiviteter.

1.5.5. Gjøviks kulturliv – nivå, ansvar, rolle

Gjøvik kommune

Sektor: Samfunnsutvikling

Tjenesteområde: Kultur

Virksomhetsområder:

Gjøvik kultursenter (Gjøvik Kino & Scene), Gjøvik kunst og kulturskole, Gjøvik bibliotek og Litteraturhus, Gjøvik Frivilligsentral.

Den kulturelle skolesekken (DKS) er organisert under GKKS, men forumet for DKS består av representanter fra bibliotek, kulturskole, kultursenter, Mjøsmuseet, skole og barnehage.

Sektor: Helse og omsorg

- Tilrettelagt tjenester, barn og ungdom, den kulturelle spaserstokken.

Sektor: Oppvekst

- Ung i Gjøvik (UKM)

Interkommunalt samarbeid

- MusiKom

Kommunalt eid AS

- GOA
- 50% av Mjøsmuseet

Regionale institusjoner med statlig, regionalt tilskudd

- Mjøsmuseet
- Vitensenter Innlandet

Regionale institusjoner uten statlig, regionalt tilskudd, men med kommunalt tilskudd

- Gjøvik kino og scene

Institusjoner, aktører og organisasjoner som får støtte fra tjenesteområde kultur

- Sinfonietta Innlandet (tidsbegrensning)
- Resonans (tidsbegrensning)
- Mjøsmuseet
- Gjøvik Symfoniorkester
- Gjøvik Bybrass
- Gjøvik Bykorps
- Gjøvik Spelmannslag
- DS Skibladner
- Musikk - og skolekorps i Gjøvik
- Vitensenteret Innlandet

Innlandet fylke

- Gjøvik vgs avd. Musikk dans og drama
- Innlandets Fylkesbibliotek

2. Kulturstrategi for Gjøvik kommune

En strategi skal si noe om *hva* man ønsker å få gjort, og *hvorfor*. Kulturstrategien for Gjøvik kommune peker ut tre prioriterte satsingsområder for kulturpolitikken i perioden 2020-2030. Jfr pkt 1.2.

De prioriterte satsingsområdene er:

- bli Innlandets sentrale musikkby
- være en attraktiv kulturkommune for barn og unge
- samle og løfte kulturlivet gjennom å få på plass et nytt kulturhus

Seks perspektiv

Gjennom seks overordnede perspektiv tar vi for oss felles utfordringer og peker ut retningen for Gjøvik kommunes kulturpolitikk fram mot 2030. Perspektivene vil bli utdypet i [kapittel 4](#).

1) **Attraktiv kulturby - stedsutvikling og omdømme**

Gjøvik skal bli mer BY - et urbant og attraktivt regionsenter ved Mjøsa.

2) **Den opplyste byen - kunnskapsbyen Gjøvik**

Gjøvik skal være en attraktiv universitetsby, med teknologikompetanse og innovasjonskraft.

3) **Næringsutvikling - profesjonalisering og samarbeid**

Gjøvik skal drive offensiv næringsutvikling, for bedriftsetableringer og arbeidsplassvekst.

4) **Bærekraft - klima og miljø**

Gjøvik skal være ledende miljø- og klima kommune, kjent for bærekraftige prioriteringer.

5) **Kultur hele livet - kultur og frivillighet i et livsløpsperspektiv.**

Gjøvik skal ha velferd trygghet og livskvalitet, med gode kommunale tjenester og tilbud.

6) **Folkehelse og inkludering - livskvalitet og forebygging**

Gjøvik skal drive en samfunnsutvikling som fremmer god folkehelse

Visjon

Visjon for kultur i Gjøvik kommune: **Vi setter spor.**

Denne visjonen er forankret i de tre verdiene **skape – utfordre – samle**. Gjøvik kommunes kulturpolitikk skal reflektere både denne visjonen og de tre verdiene.

3. Prioriteringer

Tre gjensidig avhengige satsingsområder.

De prioriterte satsingsområdene kan ses på hver for seg, men er samtidig gjensidig avhengige av hverandre. Samtidig finnes det muligheter og utfordringer innenfor hvert enkelt satsingsområde.

Prioriterte områder :

- bli Innlandets sentrale musikkby
- være en attraktiv kulturkommune for barn og unge
- samle og løfte kulturlivet gjennom å få på plass et nytt kulturhus

3.1. Gjøvik som Innlandets sentrale musikkby

Fram mot 2030 skal vi bygge opp under Gjøvik som den viktigste musikkbyen for Innlandet. Gjøvik skal være en kommune med et mangfold av muligheter for barn og unge, en kommune der innbyggerne gjennom hele livsløpet får et godt og variert musikktilbud, og ikke minst - en kommune hvor profesjonelle utøvere ønsker å bo og virke.

Historisk er industribyen Gjøvik et arnested for musisering og gode lytteopplevelser, og i over hundre år har det vært politisk vilje til å støtte opp under dette. Musikkmiljøet i Gjøvik og Gjøvikregionen representerer i dag et mangfold av ulike utøvere og sjangere, fra det popkulturelle til jazz, klassisk og folkemusikk, fra lokale amatører til musikere i verdensklasse med internasjonal anerkjennelse.

Sven Andréen, Martine Kraft, Acosia Red Elk og Nils Jørgen Nygaard Kraft, MusiKom LIVE 2019.
FOTO: Helen Wesnes

Innlandet fylkesting valgte Gjøvik kommune som vertskommune for Innlandets nye musikkstatsing "Musikk i Innlandet", på bakgrunn av en søknad forankret i Gjøvikregionens kulturelle infrastruktur, historie og identitet, erfaringer og samarbeidskultur. Musikk i Innlandet skal bidra til å skape bolyst og bedre arbeidsvilkår for musikere og andre som arbeider i musikkbransjen. Innlandet skal synes nasjonalt og internasjonalt, med Gjøvikregionen som støpeskje.

Deler av dette kan utvikles i et nytt kulturhus.

Ved å legge til rette for gode rammevilkår for profesjonelle, samt for bredde- og amatørutøvere, og samtidig tilrettelegge for attraktive og funksjonelle kulturarenaer og dyktige arrangementsmiljøer, vil Gjøvik kommune bli en attraktiv og synlig musikkby. Et "nav" som sikrer kvalitetsproduksjoner og en styrket formidling, økt kunstnerisk samarbeid på tvers av fag, og utvikling av en bærekraftig verdikjede innen kreativ næring. Politisk kan vi jobbe med musikk som en kunstart, som næring og som instrument for bolyst.

Vedlegg 2: Saksfremlegg Musikk i Innlandet

3.2. Være en attraktiv kulturkommune for barn og unge

Barn og unge er ei viktig målgruppe for Gjøvik kommunes kulturpolitikk, både som publikum og deltagere, men også fordi de er fremtidens kulturarbeidere og kunstnere. Gjøvik kommune skal sikre kreative møteplasser der unge får spillerom. Gjøvik kommune skal legge til rette for et bredt spekter av uttrykk og formidlingsformer innen kulturarv, litteratur, dans, musikk, teater, billedkunst, film, og andre kunst- og kulturuttrykk.

I samspill med profesjonelle kunstnere, og gjennom kulturskole og supplerende undervisningstilbud, skal kommunen bidra til kunnskapsoverføring og rekruttering. Barn og unge som er spesielt motiverte, skal få anledning til å utvikle økte ferdigheter.

Kommunen ønsker å stimulere til kulturaktiviteter for alle barn og unge, uavhengig av økonomi og funksjonsnivå. Vi vil også arbeide for at ungdom som risikerer å falle utenfor, blir fanget opp og inkludert i positive, aktive og kreative miljøer. Gjøvik kommune skal utvikle gode arenaer for ungdom i hele kommunen, kultur og gode møteplasser er svært viktig i overgangen fra barn til ung voksen.

Unge bruk av kultur er gått betydelig ned i perioden 1991-2016 (SSB [9-16], 2016) For å sikre en bred og mangfoldig barne- og ungdomskultur må det legges til rette for kulturgündere som jobber for denne målgruppen, og som supplerer kulturtilbud i offentlig og frivillig regi. Det er også viktig å skape møteplasser for kulturarbeidere med barnefaglig kompetanse.

Kunst- og kulturskolen er en av kommunens viktigste kulturarenaer for barn og unge, med et bredt spekter av tilbud innen musikk og billedkunst. Gjøvik kommune ønsker å styrke og videreutvikle dette tilbudet, slik at det omfatter flere kunstfelt, i første omgang dans og teater.

Kulturopplevelser man møter som barn bidrar til å skape gode forutsetninger for å bruke kultur resten av livet. Gjøvik kommune mottar spillemidler fra fylket som skal gå til produksjoner av høy kvalitet for Den kulturelle skolesekken (DKS). DKS organiseres under Kunst- og kulturskolen i kommunen, og har tradisjonelt hatt en viktig rolle i det å formidle lokalhistorie og kulturarv i Gjøvik. For eksempel besøker alle elever i 3. trinn Eiktunet Friluftsmuseum i regi av Mjøsmuseet, og drar på en tidsreise 100 år tilbake i tid.

Gjøvik kommune vil se på muligheten for å utvikle Den kulturelle bæremeisen (DKB), en ordning for barnehagebarna. Slik får også de minste gode kunstmøter som er både kunstfaglig og barnefaglig tilrettelagt, og med barna både som medskapere, deltagere og publikum.

Fra kultur-workshop. FOTO: A. Rostad/ Gjøvik kommune

Det er ønske om et økt samarbeid mellom Gjøvik bibliotek og litteraturhus og bibliotekene i grunnskolen, for å nå enda bredere ut til barn og unge og bidra til økt lesestimulering.

Gjøvik kommune ønsker å engasjere flere unge til å gjøre en frivillig innsats, for eksempel som leksehjelp, ved å hjelpe til på [UKM](#), som besøksvenn eller trener i et idrettslag, eller ved å betjene utstyrssentralen for fritidsutstyr. Frivilligsentralen har initiert en ordning hvor unge etter å ha gjort en frivillig innsats, får et personlig anbefalingsbrev fra ordføreren som kan legges til CVen. Kommunen håper dette kan motivere flere.

Vitensenteret Innlandet skal spille en rolle i allmenndannelsen, som en møteplass der besøkende kan fornye sine kunnskaper på egne premisser. Vitensenteret Innlandet er til for folk i alle aldre, men skal særlig stimulere utforskertrangen og kreativiteten blant barn og unge. Man blir engasjert, kreativ og lærer en masse gjennom praktisk erfaring.

Gjøvik kommune har, i likhet med mange andre kommuner, en ordning med Opplevelseskort for barn/unge fra lavinntektsfamilier. Ordningen startet opp i Gjøvik i 2016 og det er siden da delt ut 50 kort i året. Opplevelseskortet, som gjelder for barn/unge opp til 16 år, gir fri adgang til en del aktiviteter for et barn/en ungdom med ledsager. Det er inngått avtaler med flere tilbydere i kommunen, både kommunale og private, som bidrar med gratis inngang/gratisbilletter. Det er utviklet en app, «[Join](#)», som fra og med 2020 erstatter Opplevelseskortet.

Når det gjelder utvikling av tilbud innen barne- og ungdomskultur, ligger det sannsynligvis et stort potensiale i å se de ulike sektorenes ressurser i sammenheng. Dette kan gjøres ved tettere samarbeid, og gjennom å organisere arbeidet på nye måter.

Vedlegg 3. Kulturtilbud for barn og unge i dag

3.3. Et nytt kulturhus

«Det må være sentralt og stort med mange rom! Det skal være for ALLE og vi må tenke på KLIMA! Det må være rent og ryddig og ha toaletter. Huset bør ha rom for flyktinger og uteliggere, ha billig mat og gjerne gratis fredagstaco!»

Fra kultur-workshop for barn og unge i Gjøvik kommune november 2019

Kulturhuset skal være et kraftsenter og en katalysator for en reell kulturpolitisk satsing på stedsutvikling, urbanisering og omdømme. Ved å utvikle bygget i samråd med brukernes og utøvernes behov og kompetanse, vil vi sikre attraktive arbeidsfasiliteter og formidlingsarenaer som kan tiltrekke seg brukere.

Samlokaliseringen skal bidra til idéutveksling og samskaping, kunnskapsoverføring på tvers av sektorer og aldersgrupper, økt innovasjon og bærekraft. Aktiviteten i seg selv, vil bygge et større og sterkere publikum. Gjøvik er mer enn en kommune og en by; en hel region sogner til byens institusjoner og kulturliv. Det er derfor naturlig at kulturhuset blir en viktig ressurs for hele Gjøvikregionen.

Gjøvik kommunes kulturbygg er spredt over hele sentrumskjernen, det gjelder Gjøvik Kino & Scene, Gjøvik bibliotek og litteraturhus, Kunst- og kulturskolen, Tingbygningen, Kauffeldtgården, Frivilligsentralene, Gjøvikhallen og Gjøvik Gård med Drengestua. Dette er alle arenaer der det i

dag finnes et aktivt kulturliv. Hver av disse har en stor utnyttelsesgrad, men mange består av utdaterte rom-/plan- og tekniske løsninger.

Kulturhusutredningen tar høyde for plass til Innlandets nye musikksatsing, kulturskole, bibliotek og litteraturhus, kino med inntil 6 saler, flere scener, flerbruks konsertsal med minst 500 sitteplasser, frivilligsentral, kiosk, spisested og egnede arealer til dans, teater, billedkunst.

Forprosjektet ble vedtatt i formannskapet mars 2020. Hovedprosjekt kan besluttes med byggestart i økonomiplanperioden 2024–2027.

Vedlegg 4. Kulturhusutredningen

4. Perspektiver mot 2030

Kommunal planlegging skal legge grunnlaget for kommunens utøvelse av rollen som samfunnsutvikler, tjenesteyter, myndighetsutøver og demokratisk arena. Gjøvik er i dag en universitetsby i vekst, en kommune med fokus på bærekraft og innovasjon, som ønsker å bidra til en offensiv samfunnsutvikling.

Både for enkeltmennesket og samfunnet som helhet, er kunst og kultur uerstattelig. Kulturpolitikk kan være relevant for mange andre politikkområder, blant annet innen utdanning og forskning, helse og omsorg, næringsutvikling og ungdomsarbeid. Sosiale møteplasser og kulturaktiviteter i lokalmiljøet styrker evnen til deltagelse, skaper fellesskap og trivsel, og bidrar til sosial utjevning, og inkludering.

Gjennom seks overordnede perspektiv tar vi for oss felles utfordringer og peker ut retningen for Gjøvik kommunes kulturpolitikk fram mot 2030.

4.1. Attraktiv kulturby

MÅL: Gjøvik skal bli mer BY - et urbant og attraktivt regionsenter ved Mjøsa.

Det har de siste årene vært en økende oppmerksomhet om kunst- og kultursektorens rolle som samfunnsutvikler. Kunst og kultur medvirker til å bygge et positivt omdømme og til å skape trivsel og bolyst.

Gjøvik er et regionsenter og en by i utvikling. Universitetsbyen Gjøvik skal også være et attraktivt studiested, og videre planlegging og utbygging av byen skal legge til rette for flere

studenter og et tilhørende mangfold av kultur og fritidsaktiviteter. Studentfrivillighet, lag og organisasjoner kan på sikt også skape mer aktivitet i hele regionen og bidra positivt til besøkstall.

En attraktiv kulturby har tilgjengelige og spennende byrom med tilbud og innhold som gjør det enklere å leve et godt og meningsfylt liv.

Byutvikling skjer ved å øke aktivitet gjennom å tilrettelegge for kultur og opplevelsesnæringer, aktivitetsparker, promenader, forskjønning av fellesområder og fortetting. I tillegg er andre elementer viktige: klima- og miljøvennlige løsninger, like muligheter for et mangfold av brukere med ulike behov, historiske miljøer og kulturminner, grønne lommer og byrom, inkluderende arkitektur, gode areal- og transportløsninger og et levende sentrum med offentlige møteplasser.

Gjøvik kommune har også lagt til rette for at vi skal i 2022 starte opp en skulptursti langs Hunnselva. Tema vil være barn og unge, og stien skal gå opp til NTNU for å binde byen og Campus sammen til glede for byens befolkning og studenter.

Et levende, variert og robust lokalt kulturliv som når ut over egen region, krever tilgjengelige og profesjonelle produksjons- og formidlingsfasiliteter.

I Gjøvik skal det legges til rette for at skapende kunstnere, kulturarbeidere og kulturnæringsaktører skal bo og arbeide. For å gjøre Gjøvik til et foretrukket valg, må det være reelle muligheter å produsere og formidle kunst og kultur lokalt.

Gjøvik bør, som musikkby, legge til rette for større kulturaktivitet og flere muligheter for deltakelse gjennom flere og bedre arenaer for utøvende kulturuttrykk. Slike arenaer, som blackbox, amfi, klubb og konsertscener vil også kunne bidra til å gjøre Gjøvik til en mer attraktiv destinasjon for ulike aktører, også større produksjoner. Økt attraktivitet vil igjen resultere i et bedre kulturtilbud for både innbyggere og besøkende.

Kultur i sentrum bidrar til aktivitet i sentrum. Kulturlivet ser ut til å spille en betydelig rolle for borgernes trivsel, og kommunens beste ambassadører er egne innbyggere. Gjennom økt aktivitet og innbyggernes opplevde eierskap og stolthet, har en kulturby potensiale for befolkningsvekst, opplevelsesbasert reiseliv og nye arbeidsplasser.

Sosiale møteplasser er et viktig virkemiddel for å øke steders attraktivitet som bosted, ifølge Telemarksforskning. Kultur bygger identitet og profil, og påvirker dermed bo miljøet i regionen. Studier viser også at byer med sterk kulturell kapital gir bedre helse, skole og personlig sikkerhet for borgerne (Stern & Seifert, 2017).

Attraktive byer har evnen til å skape og utnytte positive endringer, få ulike aktører og interesser til å samhandle, og ha evnen til å arbeide målrettet over lang tid. En kultur for samarbeid, gjør at ideer kan iverksettes raskt og løftes sammen.

Et kulturhus, som beskrevet i strategien, vil være viktig for at vi kan få denne møteplassen sentralt i Gjøvik, noe som også kan avstedkomme flere andre kulturelle arenaer andre steder i kommunen. Kulturhuset vil samtidig bli regionens møteplass.

Flere farger 2019. Foto: A. Rostad / Gjøvik kommune

4.2 Den opplyste byen

- kunnskapsbyen Gjøvik

MÅL: Gjøvik skal være en attraktiv universitetsby, med teknologikompetanse og innovasjonskraft.

“Kunst og kultur er ytringar med samfunnsbyggjande kraft, og eit rikt og variert kulturliv er ein føresetnad for ytringsfridom og eit velfungerande demokrati.” Meld. St. 8 (2018–2019)

I et historisk perspektiv har frivilligheten og kunst- og kulturlivet alltid vært viktige for nasjonsbyggingen. Kulturlivet utjevner forskjeller og forsterker demokratiet nedenfra, og bidrar gjennom sitt mangfold til refleksjon og innsikt. Kulturuttrykk forteller noe om hvem vi er, men også noe om hvem vi var og hvem vi ønsker å være.

4.2.1. Ytringsfrihet og meningsmangfold

Frivillig engasjement og kulturaktiviteter trener oss på deltakelse i det uenighetsfellesskapet som er en forutsetning for et fungerende demokrati. Gjennom meningsmangfoldet får vi økt forståelse for ulike perspektiv, noe som igjen kan demme opp for en polariserende debattkultur.

Kunst- og kulturlivet bidrar til en levende og kritisk offentlighet gjennom produksjon av faglig høy kvalitet, og ved å nå ut til ulike grupper i befolkningen. Det offentliges ansvar er å legge til rette for dette med armlengdes avstand; ytringene skal være frie.

Ulike former for ytringer skal være tilgjengelige og skape kontakt mellom kulturfeltet og innbyggerne. Kunst- og kulturopplevelser kan berøre og glede, men også utfordre og provosere, og det å tilrettelegge for kunst- og kulturformidling og kunst- og kulturkritikk, kan bidra til økt forståelse og interesse, og evne til å se sammenhenger.

Ytringsfrihet og demokrati er verdier og forhold vi ikke kan ta for gitt, og dagens høyt teknologiske samfunn utfordrer oss stadig. For eksempel viser studier at falske nyheter spres seks ganger raskere enn sanne nyheter (MIT, 2018) og at andelen av fritiden brukt til fysisk samvær gått betraktelig ned. Mindre fysisk samvær intensiverer utviklingen i retning av små fellesskap og digitale ekkokamre og forsterkede bekreftelse tendenser truer evnen til å takle uenighet og bygge fellesskap. Det blir dermed viktigere å skape fysiske møter mellom mennesker for å fremme sosialt samvær på tvers.

Unge, eldre, personer med funksjonsnedsettelse og andre minoritetsgrupper, er ofte underrepresentert i lokaldemokratiet. Gjøvik kommune har derfor ulike medvirkningsråd. Noen er lovpålagte, andre har kommunen tatt initiativ til selv. Rådene er rådgivende organer som kommer med forslag og anbefalinger i kommunale saker som vedrører deres område. Medvirkningsrådene har også rett til å ta opp saker selv. Eksempler på råd: Internasjonalt råd, Studentrådet og Eldrerådet.

4.2.2. Møteplasser

Gjøvik kommune ønsker engasjerte innbyggere og fremhever betydningen av gode fysiske møteplasser for aktiv deltakelse.

Ved å styrke den lokale kulturelle grunnmuren: kor, korps, kulturskoler og folkebibliotek, er det plass til et mangfold av uttrykk, og vi sikrer arenaer hvor vi kan øve på å uttrykke oss. Møteplasser kan være store og små kulturarenaer, men også organisasjoner, folkemøter og media. Uformelle arenaer hvor folk møtes gir også god folkehelse. I 2020 når koronaepidemien traff oss så vi for alvor hvor viktig møteplassen er.

Det frie kunstfeltet kan gi møteplasser for samskaping og innovasjon. Vi står fremfor en stor økonomisk omstilling som vil kreve nytenking på mange felt. Ved å legge til rette for møteplasser for kreativ samhandling, kan skaperkraft og gjennomføringsevne fasiliteres og bli en ressurs når det gjelder å bygge regionalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid på tvers av fagdisipliner og institusjoner.

Det er viktig at kommunen legger til rette for at ulike aktører innen kultur og annen næring har gode arenaer for nettverksbygging, prosjektarbeid og utarbeidelse av eventuelle samarbeid. På den måten stimulerer man til næringsutvikling, nyskaping og økt tilbud innen kulturtilbudet.

4.2.3. Utdanning

Gjøvik kommune har et utdanningsløp som går fra kulturskole, via linje for musikk, dans og drama på Gjøvik videregående, til Musikkfolkehøyskolen Viken. Alle tre er viktige aktører som forsterker musikkbyens posisjon. Utviklingen av et musikkrelatert studium på NTNU Gjøvik vil ytterligere befeste dette, og gjøre det mulig å ta høyere musikkfaglig utdanning lokalt.

Vitensenteret Innlandet sørger for at alle kan få kjennskap til den teknologien og naturen som omgir oss, og bygge en erfaringsbro mellom teori og virkelighet. Her fokuseres det på de entreprenørielle egenskapene som beskrives som viktige for framtidens arbeidstakere. I krysningspunktet mellom teknologi og visuell kunst, jobbes det nå med et opplegg til DKS.

4.3. Kultur hele livet

MÅL: Gjøvik skal ha velferd trygghet og livskvalitet, med gode kommunale tjenester og tilbud

“For å kunne realisere visjonen om at alle har rett til kultur, må kunst- og kulturuttrykk spreiest til flere, og befolkninga må kunne ta del i kulturlivet på nye måtar” Meld. St. 8 (2018–2019)

Gjøvik kommune skal legge til rette for at alle innbyggere kan ta del i kulturopplevelser, både som deltakere, utøvere, skapere og mottakere. I Gjøvik kommune skal du kunne skape og oppleve kunst og kultur, uavhengig av alder, kjønn, etnisitet, sosial bakgrunn og funksjonsevne. Dette stiller krav til kommunen når det gjelder mangfold, inkludering og tilgjengelighet. En helhetlig samfunnsplanlegging basert på samhandling på tvers av sektorer, gjør det enklere å legge til rette for dette gjennom livets ulike faser. Åpne møteplasser med tilrettelagte og behovsprøvde tilbud, bidrar til sosial utjevning og god folkehelse.

Det frivillige kulturlivet byr på viktige lavterskel arenaer for kommunens befolkning, og Gjøviks Frivilligsentral har fem avdelinger som fungerer som frivillighetens “nav”. Med et rikt tilbud av lag og foreninger blir Gjøvik kommune en god by å leve i.

Regjeringens kulturmelding, “[Kulturens kraft – kulturpolitikk for framtida](#)”, framhever at kulturlivet må oppleves som relevant og være representativt for hele befolkningen. Digitalisering gjør kultur og kulturarv mer tilgjengelig.

Gjøvik kunst- og kulturskole er en prioritert kommunal tjeneste, et lokalt ressurscenter og en samarbeidspart for kulturlivet. Det har blitt jobbet systematisk med tilrettelegging av kunst- og kulturtilbudene siden 1990-tallet, og tilbudene består i dag av billedkunst, musikk og bevegelse. Gjøvik kunst- og kulturskole gir allerede et mangfoldig tilbud til mange målgrupper, men med økt satsning vil vi kunne nå flere aldersgrupperinger.

Kommunen skal bidra til at profesjonelle kunstnere kan leve og produsere i kommunen gjennom hele livet, overføre kunnskap til yngre generasjoner, og tilføre byen kvalitet og engasjement og nye perspektiv.

4.4. Næringsutvikling

MÅL: Gjøvik skal drive offensiv næringsutvikling, for bedriftsetableringer og arbeidsplassvekst.

“Den aukande etterspørselen etter kulturelt innhald og opplevingar representerer eit stort verdiskapingspotensial, både nasjonalt og internasjonalt. Den kulturelle og kreative næringa kan medverke til vekst, sysselsetjing og verdiskaping, og til nyskaping og innovasjon i andre næringar.” Meld. St. 8 (2018–2019)

Det er sannsynlig at mange arbeidsplasser blir erstattet av teknologi de neste 20 årene, og dagens barn og unge må i større grad utdannes til å bli jobbskapere, ikke bare jobbsøkere. Innovasjon, entreprenørskap og kreativitet er sentrale og nødvendige kompetanseområder for fremtiden, og kulturfeltet representerer felt hvor slike ferdigheter utvikles og stimuleres.

Gjøvik kommune har et uutnyttet potensiale når det gjelder arbeidsplasser innen kreativ næring, opplevelsesnæring og reiseliv.

Kreativ næring er blant de prioriterte utviklingsområdene for FoUI-innsats i Innlandet. De kreative næringene utgjør et næringspotensial både alene og i samspill med andre. Den kreative næringen har en direkte påvirkning på annen verdiskapning fordi kunst- og kulturaktiviteter medfører reising, transport, produksjon og andre verdiskapende prosesser.

Gjøvik skal være attraktiv for kunstnere og gründere innen kreativ næring. Kunst- og kulturfeltet er preget av en enkeltutøvere og mindre grupperinger innen det frie feltet. De faller ofte utenfor de økonomiske ordninger som andre i samfunnet har. Gjøvik har mange kunstnere, utøvere og andre små virksomheter som kunne trenge et profesjonelt apparat rundt seg som kan bidra til at produksjonen når et større marked og et bredere publikum. For at flere skal kunne hente ut større inntekter, må de lokale bransjestraturene, det vil si selve apparatet mellom utøvere, institusjoner og publikum, styrkes. Gjøvik kommune legger til en viss grad til rette for stimulering og utvikling av en økonomisk bærekraftig verdikjede, og støtte kulturaktørene til å skape et mer mangfoldig næringsgrunnlag gjennom mobilisering og samarbeid. Dette er et område som bør styrkes.

Gjøvik kommune skal være fremtidsrettet i møte med mulighetene ny teknologi kan gi for produksjon og formidling av kunst og kultur. Det gjelder blant annet teknologi som del av den kunstneriske prosessen og produksjonen, nye digitale arenaer, publikumsinvolvering og tilgjengelighet. Under pandemien så vi hvordan digitale flater ble en viktig arena for kulturopplevelser og fellesskap, så vel som en mulig inntektskilde for kulturnæringen.

4.5. Bærekraft

MÅL: Gjøvik skal være ledende miljø- og klima kommune, kjent for bærekraftige prioriteringer.

Gjøvik kommune skal ha fokus på bærekraftig verdiskaping og utvikling. Gjøvik kommune skal styrke innsatsen for å verne om og sikre lokal kultur- og naturarv.

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge for fremtidige generasjoner muligheter til å få dekket sine. Bærekraftig utvikling uttrykkes ofte som tre grunnpillarer: 1) Klima og miljø 2) Økonomi 3) Sosiale forhold.

Kultur er en sammenbindende og støttende kraft som direkte og indirekte kan støtte de andre tre pilarene. Kultur bidrar til å utvikle holdninger og verdier som er nødvendig for et mer bærekraftig samfunn, noe også fagfornyelsen i grunnskolen tar høyde for. Her blir bærekraft et tverrfaglig tema som integreres i de praktiske og estetiske fagene.

Kulturformidling er en næring som i seg selv er klimavennlig. Opplevelser som skaper minner og god folkehelse uten at det setter særlig store avtrykk i klimaregnskapet.

Gjøvik kommune skal involvere befolkning, næringsliv, utdanningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner i det lokale miljø- og klimaarbeidet. Gjøvik vil legge til rette for samarbeid for å gi innbyggerne tilgang på rike naturopplevelser. Økt kunnskap og bevissthet om lokal kultur- og naturarv, særpreg og tradisjoner kan skape en stedlig identitet og stolthet som kan bidra til økt omsorg for nærmiljøet.

Gjøvik skal ha økt bærekraftig verdiskaping og utvikling i hele regionen, og skal aktivt utvikle og utnytte forskningsbasert kunnskap. Innovasjon er viktig på alle kommunale tjenesteområder, og kan bidra inn til at kultursektoren og Gjøviks byutvikling baseres på bærekraftige løsninger og prinsipper. Viktige kommunale kulturrenner kan med fordel legges i nærheten av kollektive knutepunkt.

I arbeidet med nytt kulturhus skal Gjøvik være en foregangskommune i miljøvennlig og bærekraftig utbygging. Det er betydelige klimagevinster i gjenbruk av eksisterende bygninger og anlegg. Bevisstgjøring av eiere og forvaltning når det gjelder bruk, gjenbruk og transformasjon av verneverdige bygninger i et klimaperspektiv, er stikkord i det grønne skiftet.

Gjøvik kommune skal støtte opp under sertifiseringsordninger som Miljøfyrtårn, og Grønt Veikart, som er initiert av hovedorganisasjonen Virke, Norske Konsertarrangører, Norsk teater- og orkesterforening og Norske kulturhus. Kulturfeltet opererer med små marginer, men vi ser likevel at mange har vært foregangsnæringer, eksempelvis Vinjerock og Øyafestivalen, som begge har svært godt omdømme og har høstet nyttige erfaringer som kan overføres.

Gjøvik kommune skal ha høy bevissthet rundt klimapolitikk og ta i bruk systematiske tiltak, forsterkninger og incentiver for å oppnå ønsket effekt. Kommunen skal bidra til grønnere konkurransekraft og skape bevissthet rundt innkjøp. Det som kjøpes inn, er det som kastes.

Framtidens tilskuddsmottakere skal ønske å satse mer miljøvennlig. Ved å premiere grønne kulturaktører og aktører som bevisst stimulerer bærekraft, kan Gjøvik kommune bli en foregangskommune.

4.6. Folkehelse og inkludering

MÅL: Gjøvik skal drive en samfunnsutvikling som fremmer god folkehelse.

WHO utarbeidet i 2019, en [rapport](#) med belegg for kunstens rolle for bedret folkehelse og velvære. Rapporten dokumenterer kulturens evne til å fremme god helse og forebygging av en rekke mentale og fysiske helsetilstander, samt behandling eller håndtering av akutte og kroniske tilstander som oppstår i hele livsløpet. Rapporten finner også at kultur kan bidra til å tilby multifaktoriell, helhetlig og integrert omsorg, og takle utfordringer det ikke er noen aktuelle helse- omsorgsløsninger for i dag. [Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg](#) har et nasjonalt ansvar for å fremme kunnskap om kunst og kultur i helsearbeidet.

Utfordringer som ensomhet, psykiske plager, fysisk inaktivitet og sosiale helseforskjeller, trenger nye tilnærminger. Det brede tilbudet av aktiviteter og den kunnskapen og kompetansen som ligger i sektoren, gjør at frivilligheten utpeker seg som en viktig medspiller i arbeidet med folkehelse. Å føle seg som en medskaper i eget lokalmiljøet gjennom sosialt engasjement og innsats er en viktig trivselsfaktor. Frivillig aktivitet kan også være det viktige første steget, og åpne opp for videre deltagelse i samfunnet.

Gjøvik kommune skal støtte opp under frivillig aktivitet og engasjement, og legge til rette for et kulturtilbud som kan bidra til bedre livskvalitet for alle innbyggerne.

Gjøvik skal være en by med møteplasser som forebygger utenforskap og ensomhet. Lokale kunst- og kulturinstitusjoner er viktige møteplasser som også kan gi nye innflyttere sjansen til å delta som publikum og utøver. Folkebiblioteket er en viktig møteplass og kunnskapsarena i lokalsamfunnet som bidrar til å bygge ned barrierer ved å være gratis og åpent for alle.

En by på tilbudssiden, hvor studentene føler seg betydningsfulle, ønsket og sett, er en viktig del av det forebyggende helsearbeidet Gjøvik som vertsby for NTNU har sagt de ønsker å være en del av. Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse for 2018 rapporterer at en av tre studenter kjenner seg isolerte eller ensomme, og 37 % oppgir psykiske symptomplager. SiTs erfaring er at det nytter med gode lavterskeltilbud og aktiviteter.

Å bringe mennesker sammen på tvers av alder, sosiale, politiske og kulturelle skillelinjer skaper fellesskap og nettverk som styrker samhold og inkludering. Gjøvik kommune har et godt tilbud innen tilrettelagte kulturtilbud for funksjonshemmede og innen psykisk helse. Tilbudet omfatter musikkaktiviteter og visuell kunst. Tilbudet gis av Gjøvik kunst- og kulturskole i godt samarbeid med kommunens støttekontaktansvarlige. Prosjekter som Flere farger Gjøvik Toten, et flerårig kommunalt folkehelseprosjekt, formidler gleden ved mangfold og bruker kunst og kultur som et

redskap for å føre ulike mennesker sammen, delta i lokalmiljøet og skape noe meningsfylt andre kan ta del i.

Vedlegg 5. Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse for 2018

Vedlegg 6. Rapport WHO

Vedlegg 7. Fremtidens kultur i et brukerperspektiv

5. Innsatsområder

«Målet om å skape kunst- og kulturuttrykk av ypperste kvalitet må liggje til grunn for kulturpolitikken. Den samfunnsbyggjande krafta i kulturen er sideverknader og meirverdi av dette.» (Kulturens kraft 2019)

5.1. Visuell kunst

Med uttrykksformer som maleri, tekstilkunst, grafikk, skulptur, foto/video, stedsspesifikke og relasjonelle uttrykk, lydkunst, performance, nettkunst og gatekunst, representerer feltet et mangfold av produksjonsformer og metoder. Kunsten kan være gjenstandsbasert, men også ta form av handlinger, hendelser og situasjoner.

5.1.1 Situasjonen i dag

Gjøvik kommune har en uttalt målsetning om å styrke urbane kvaliteter. Prinsipielt gir dette god forankring for styrket engasjement i forhold til kunstfeltet. Kommunen har imidlertid ikke konkrete strategier for hvordan innsatsen på dette feltet spesifikt skal styrkes.

Produksjon

Det finnes noen få formidlingsarenaer og produksjonsrom for visuell kunst i Gjøvik kommune. Mustad næringspark tilbyr arbeidslokaler, men har ikke gode nok fasiliteter for utstyrskrevede tredimensjonale uttrykk. Verksted med grafikkutstyr og utstyr til å lage skulpturer finnes ikke i kommunen.

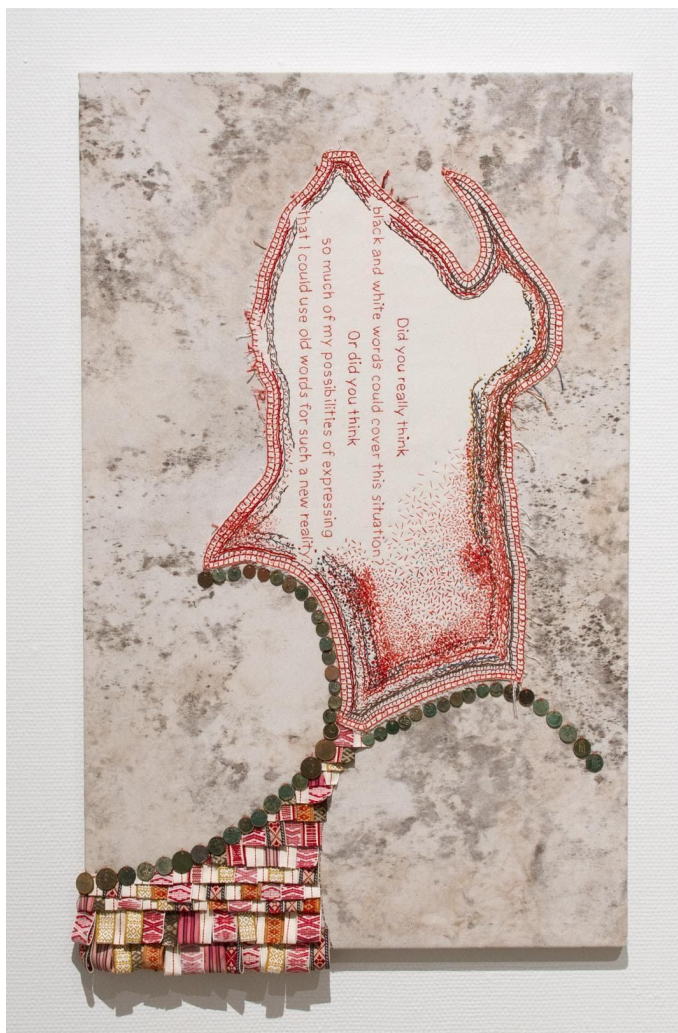
Formidling

[Galleri Fjordheim](#) er driftet som en stiftelse og har gjennom 30 år hatt skiftende utstillinger av norsk samtidskunst og kunsthåndverk. Galleriet ligger ved Mjøsbrua og er et naturlig kulturelt krysspunkt mellom tidl. Oppland og Hedmark. **Drengestua Gjøvik Gård** er en kommunal arena som kan leies av amatører og profesjonelle på eget initiativ. [Galleri Svae](#) formidler billedkunst

og kunsthåndverk fra både norske og internasjonale kunstnere. Galleriet ble etablert av Hilde Svae i 2002.

FUGE er Gjøvik kommunes satsning innen visuell kunst. Et pilotprosjekt og et samarbeid mellom Gjøvik og Toten Kunstforening og kunstnere fra Gjøvikregionen. Prosjektet er støttet av Gjøvik kommune i tillegg til Norske Kunstforeninger og Østre og Vestre Toten Kommune. FUGE har tilholdssted på historiske Kauffeldtgåden, og er et prosjekt av og for kunstnere, på kunstnerens premisser. Kvalitetssikringen skal sikre samfunnsoppdraget. FUGE skal være en aktiv arena for profesjonelle kunstnere med tilhørighet til Gjøvikregionen, og en møteplass med skiftende utstillinger og kunstnersamtaler for å gjøre kunsten mer tilgjengelig. Tanken er å skape dialog om - og interesse for - ulike kunstneriske uttrykk og prosesser. Gjøvik kommunes ambisjon er å høste erfaringer fra prosjektperioden og bidra til en permanent satsning.

Anna Charlott Østerberg.
"RÖD REALITET" fra utstillingsprosjektet "SIAMESISK" 2019.
Foto: Tobias Nordvik

Undervisning

Gjøvik kunst- og kulturskole tilbyr undervisning i visuell kunst for barn og unge fra 6 - 19 år og til ulike målgrupper innen psykisk helse. Det undervises i ulike teknikker innen tegning, maling, grafikk og skulptur.

Gjøvik videregående skole har utdanningsprogrammet *Kunst, design og arkitektur*.

Kunst i offentlig rom

Gjøvik kommune skal sette fokus på kunst i det offentlige rom. Spaserer man rundt i Gjøvik by, vil man lett kunne se kunstverk av ulike slag. Gjøvik kommune eier nærmere 600 verk - i form av skulpturer, malerier, grafikk, foto, tekstil, kunsthåndverk og minnesmerker. I offentlig uterom har kommunen om lag 50 skulpturer og minnesmerker, de fleste plassert i bysentrum.

Appen [Byvandring i Gjøvik](#) er en digital formidlingstjeneste som lar deg oppleve byen med nye øyne. En grundig oversikt som er enkel å bruke, hvor man finner byens kunstverk og informasjon om det enkelte verk. Lignende oversikt er også å finne på hjemmesiden til Gjøvik bibliotek- og litteraturhus. 52 verk ligger inne, og de fleste er plassert i offentlig uterom.

5.1.2 Veien videre

Det er en hovedprioritering for kommunen at Gjøvik skal bli mer by. Som ledd i økt urbanisering er det naturlig å ha en permanent utstillingsarena for kunstfeltet, og ambisjon om å være attraktiv for kunstnere å leve og bo, både for tilflyttere og tilbakeflyttere. Utdanningsinstitusjoner med estetiske fag er tjent med å ha en arena for visuell kunst tilgjengelig, og universitetsbyen Gjøvik kan også trekke veksler av den faglige kompetansen som finnes.

I et samfunnsperspektiv er bredde svært viktig og Gjøvik kommune ønsker å ivareta både elever, amatører og profesjonelle. Visuell kunst er også et fag, en levevei og inntektskilde. Kommunen ønsker derfor å arbeide for å gi profesjonelle kunstnere levedyktige arbeidsforhold. På grunn av mangel på tilgjengelige verksteder, produksjonsrom og funksjonelle visningsarenaer, er det i dag lite attraktivt for profesjonelle visuelle kunstnere å bosette seg i kommunen.

Kunstfagfeltet kan styrkes ved å:

- Skape verksteder og arbeidsrom med lav husleie slik at kunstnere kan bo og arbeide i kommunen.
- Fasiliteter som kan ta imot større vandreutstillinger
- Et permanent visningsrom; en profesjonell kunsthall; "White Cube", for formidling av samtidskunst i midlertidige utstillinger.
- Økt samarbeid mellom kunst- og kulturskolen, videregående og profesjonelle kunstnere.

- Stimulere til tverrfaglige samarbeid i krysningspunktet mellom visuell kunst og teknologi. NTNU og Vitensenteret Innlandet er begge naturlige samarbeidspartnere.
- Synliggjøring av den visuelle kunsten og aktiv bruk av kunstnere som fagpersoner.
- Sette fokus på kunst i det offentlige rom og lage en skulptursti langs Hunnselva.
- Løfte fram kunstaspektet i Vitensenteret Innlandets Skaperfestival

5.2. Musikk

Gjøvik kommune har hatt en bevisst politisk satsning på musikk. Det går som en rød tråd, helt fra etableringen av bydirigentstillingen i 1927, via opprettelsen av kulturskolen som en av de første i Norge, via etableringen av Musikkregionen; et prosjekt for Gjøvikregionen, til året 2020 da Gjøvik søkte om å bli vertskommune for satsingen “Musikk i Innlandet”.

Det eldste instrumentet funnet i regionen, er den eldste langeleiken i Europa. Tidlig på 1900-tallet kom kor, korps og orkester. Jazzen svingte på 30-tallet, og det vært arrangert jam-sessions i flere tiår for og med musikere fra hele regionen. Lokal musikk er en naturlig del av livet, til hverdags og fest, og musikken og de utøvende tilhører gjerne regionen, mer enn en enkelt kommune.

5.2.1. Situasjonen i dag

Gjøvik kommune har også sett potensialet i musikk som ledd i samfunnsutviklingen. Gjøvik kommunes innsats har bidratt til en rekke sosiale og kunstneriske seiere, og gjort det mulig for flere å bo og skape i kommunen. En bejublet gratis utlånsordning for uavhengig scenekunst i [Frisцена](#) (Gjøvik Kino & Scene) , konsertserien [Resonans](#), ungdomsarbeid og tilrettelagte kulturtjenester, Flere Farger Toten - Gjøvik, et velrenommert tradisjonsmusikkmiljø med det toneangivende Spelemannslaget i spissen, populære sommershow, symfoniorkester og kammerensembler, for å nevne noen, er alle initiativ som har fått kommunal bistand i større eller mindre grad. I tillegg har kommunen en skattekilde av ildsjeler og selvdrevne profesjonelle aktører, og kor og korps for alle aldre og i alle klasser, og enkeltutøvere som gjør karriere nasjonalt og internasjonalt. Gjøvik kommune vil bruke mangfoldet til vår fordel. I mangfoldet er det plass til alle.

Når det gjelder nyskaping finner vi f.eks. Traktor-ensemblet, men også [Sinfonietta Innlandet](#) er kjent for dristige programvalg.

Gjøvik kommune har en kunst- og kulturskole, en anerkjent musikklinje ved den videregående skolen og et miljø knyttet til [Musikkfolkehøgskolen Viken](#). Det gir både rekrutteringsarenaer og arbeidsmuligheter for profesjonelle lærerkrefter.

Kommunen har et kompetent arrangørmiljø, to veldrevne musikkhandler, instrumentmakere og reparatører, gode innspillingsstudioer og anerkjente lyd- og lystjenester som har hele Østlandet som nedslagsfelt.

Vedlegg 8. Musikklivet i dag

Fra musikkinnspilling med Marie Gram i Klokkereint studio. FOTO: Heiko Junge

5.2.1.1. Musikk- og produksjonsmiljø, arrangører og festivaler

Ser vi Gjøvikregionen under ett, har vi i dag tilgang på unike fasiliteter og produksjonsarenaer til små og store formater og tverrfaglige konsepter. Regionen har solide faglige ressurser og kompetansemiljøer innen et mangfold av sjangre. Fra metal og funk, til blues, jazz, klassisk og tradisjonsmusikk.

Det er et uttalt behov for tilgjengelige profesjonelle øvingsrom og produksjonsrom, og scenerom med tilfredsstillende akustikk. Det er også behov for møteplasser for kreativ idéutveksling og samarbeid på tvers av fagområder og miljøer. På sikt kan det føre til bedre produksjoner, at verdikjeden bli sterkere og kommunen mer attraktiv å bo i.

Næringslivsaktører og frivillige

Næringslivsaktører og frivillige lag og foreninger er svært viktige i den samlede kulturelle infrastrukturen. Samspeilet mellom det profesjonelle og det frivillige kulturlivet er mangfoldig og ofte gjensidig avhengige av hverandre. Et godt eksempel er alle frivillige som jobber på festivaler og som arrangerer egne konserter. Det frivillige kulturlivet er også en viktig arena for utvikling av framtidens profesjonelle, og utgjør et viktig publikumsgrunnlag.

Tune Into Gjøvik Jazzklubb er en stabil og sterk frivillig drevet klubb tilknyttet Norsk Jazzforum, som arrangerer konserter med lokale, internasjonale og nasjonale artister av høy kvalitet. Gjøvik Spelmannslag ble etablert i 1977 og er et allsidig lag med mange medlemmer. De har langeleik-fele- torader- munnspill- og instrumentbyggergruppe. Spelmannslaget presenterer en rekke eldre instrumenttyper som norske harper, lyre, langeleik, strykelyre, sekkepipe og diverse fløyter. Mange av instrumentene er bygget av Spelmannslagets instrumentbygger-gruppe. Laget har gjennom mange år også samlet inn tradisjonsmusikk fra bygdene rundt Gjøvik.

Det private næringsliv har også tradisjon for formidling, og både restauranter og utesteder avholder konserter. Store kommersielle suksesser som Sommerslagere er viktige arbeidsplasser for distriktets frilansmusikere og -sangere, arrangementene tiltrekker seg overnattingsgjester fra hele landet og har en klar overrassingseffekt. Nyetablerte Fredvikfestivalen gir lokale artister scenetid, bidrar til uvurderlig synliggjøring og plasserer byen på festival-kartet.

Gjøvik kommune klarer seg ikke uten helårsarrangørene, slik som Kaffka, som arrangerer både bakgårdskonserter med nasjonale storheter og gratiskonserter. Her finner vi både frøene, spirene, grasrota og fruktene. I 2019 vant Kaffka Oppland Arbeiderblads kulturpris.

Konsertene under Byfesten, Toner på Tunet og For Hatten er lavterskeltilbud og uformelle møteplasser for byens befolkning

Offentlige aktører

Kommunen har selv viktige miljøer knyttet til arrangementer og produksjon; GOA, Gjøvik Kino og scene, Kunst- og kulturskolen, Gjøvik Bibliotek og Litteraturhus. GOA disponerer sceneutstyr, møbler og cateringutstyr. Gjøvik Kino og Scene har profesjonelt lyd- og lysutstyr, en blackbox og en kinosal som blir brukt til konserter.

Kirker og menigheter har over flere år drevet aktiv konsertvirksomhet hele året. Både Gjøvik og Biri kirke har populære sommerkonserter, og her kan du oppleve både lokale og internasjonale artister. Hunn har konsertserien "Hvilemodus" med improvisert musikk. I tilknytning til NTNU Gjøvik er SiT også en stor kulturaktør med rundt 20 åpne konsertarrangementer i året.

5.2.1.2. Rekruttering og utdanning

Gjennom det brede musikktilbudet i kommunen får barn og unge en mangfoldig arena for engasjement og utvikling. Bredde og fordypningstilbud på Kulturskolen glir over i juniororkesteret og folkemusikkgrupper. Ungdomsarbeid i KFUM/KFUK har i 50 år gitt regionen en sterk TenSing bevegelse, og et aktivt og musikkinteressert ungdomsmiljø. Det nye tilskuddet Flere Farger er allerede en viktig arena for rekruttering så vel som inkludering. Gjøvik videregående musikklinje er et arnested for framtidens musikk-Norge. Musikkfolkehøyskolen Viken har engasjerte lærere og elever, og fantastiske fasiliteter. Bandgruppa ved NTNU holder det gående. UKM er alltid en spennende arena å følge med på for å oppdage framtidens yrkesmusikere. Det finnes også privat musikkundervisning, blant annet gjennom 4-sounds samarbeid med MUNO AS, men også enkeltpedagoger. Dessverre er det ikke god nok rekruttering til skolekorpene. På kort sikt kan det føre til mangel på korps i gatene 17. mai, på lengre sikt kan det føre til færre musikere. Vi ser også at den individuelle instrumentalundervisningen på kunst- og kulturskolen er for kjønnssegregert.

5.2.2. Veien videre

Gjøvik kommune har som mål å være den viktigste musikkbyen i Innlandet. For å oppnå denne målsetningen må vi:

- Sikre gode vilkår for utvikling og produksjon gjennom å tilby rimelige og profesjonelle utleielokaler, som øvingshotell og tilrettelagte arbeidsrom.
- Opprettholde Gratis Utlånsavtale for Uavhengig Scenekunst; GUFUS-avtalen.
- Være et godt vertskap og samarbeidspartner for den nye musikksatsingen i Innlandet.
- Samarbeide med regionale og nasjonale nettverk og aktører, tilrettelegge for kursing og bistand.
- Støtte tverrfaglige samarbeid og kreativ næring som en del av byens næringsutvikling.
- Bidra til synliggjøring
- Se musikkfeltet som en ressurs for kommunen og regionen. Musikk kan være relevant for flere samfunnsaktører enn det er i dag, for eksempel innen musikkbasert miljøbehandling (MMB) og musikk som helsefremmende aktivitet.
- Se på mulighetene for å etablere nye konsertscener som kan ta imot profesjonelle aktører.
- Støtte utvikling av en verdikjede som arbeider lokalt, men med et nasjonalt og internasjonalt perspektiv.
- Utrede mulighetene for en musikkfaglig linje på NTNU Gjøvik

Vi har et stort og mangfoldig musikkpublikum i hele kommunen. Skal kommunen videreutvikle attraktive, gode og funksjonelle kulturarenaer og dyktige arrangementsmiljøer, må vi:

- Utvikle profesjonelle konsertarenaer med god akustikk for større klassiske ensembler og mindre akustiske ensembler, så vel som innovativ formidling.
- Legge til rette for gode og tilgjengelige formidlingsarenaer i hele kommunen.
- Stabile og forutsigbare rammer for arrangører og produsenter som ledd i både stedsutvikling og næringsutvikling.
- Legge til rette for flere faste og helårs kulturarrangementer i kommunens kulturarenaer, for eksempel på gjøvik kultursenter, i Gjøvikhallen og i Fjellhallen.

Gjøvik kommune har som målsetting å etablere gode rammevilkår for kunst og kultur, både for de som vil drive profesjonelt på høyt nivå – samt for bredde- og amatørutøvere, det krever at vi:

- Opprettholde og styrke kulturskolens musikktilbud
- Arbeide for at kulturaktiviteter blir synlige, tilgjengelig og attraktive for alle
- Økt samarbeid mellom det offentlige, frivillig sektor og privat næringsliv, for å sikre gode vilkår for utvikling.
- Økt fokus på rekruttering av barn og unge til skolekorpene.
- Aktivt bruker Spelmannslaget og Tradisjonsmusikkarkivet for å øke kunnskap og interesse for den lokale tradisjonsmusikken.
- Arbeide for kjønnsmessig og geografisk utjevning blant elever i kulturskolen
- Gode arbeidsforhold i øvingslokaler for fritidsmusikklivet

5.3. Teater, dans og andre sceniske uttrykk

Scenekunsten er en del av en bred og tverrfaglig kulturell infrastruktur, og spiller ofte på lag med et mangfoldig kreativt miljø: instruktører, scenografer, kostymemakere, komponister, dansere, koreografer, skuespillere og lys- og lyddesign.

Det profesjonelle scenekunstheltet i Gjøvik kommune består av enkeltutøvere, i tillegg til noen få mindre ensembler. Det finnes profesjonelle dansere, skuespillere, produsenter og regissører, som sammen med et godt teknisk miljø danner et lite men fritt scenekunsthelt.

5.3.1 Situasjonen i dag

5.3.1.1. Dans

Gjøvik kommune har i dag [Svanesjøen](#), [Lillehammer og Gjøvik Dansesenter](#), i tillegg til kurs innen magedans og salsa. Det finnes dansegrupper på Gjøvik vgs., samt innen tilrettelagte kulturtjenester ved kunst- og kulturskolen. Dansemiljøene i Gjøvik er spredt og holder for det

meste til i uegnede lokaler. Det er relativt stor aktivitet blant yngre, men det finnes ingen miljøskapende venteområder eller møteplasser, og ingen aktive profesjonelle danseensembler.

Profesjonelle dansere og pedagoger kan styrke kommunen på ulike måter. Av utviklingen vi kan se i vårt naboland, Sverige, har bevegelse i økende grad blitt brukt i arbeidet med Parkinson, demens, psykisk og fysisk utviklingshemming, slagrammede og eldre. Å bruke bevegelse aktivt kan forebygge skader og bidrar også til økt livskvalitet. For mange er det også mer motiverende å jobbe med kunstprosjekter innen bevegelse, enn ordinær trening. Gode faglige opplegg for mindre barn gir kroppsbevissthet og fysisk mestring. I fagfornyelsen for skolen vil bevegelsesaktivitet være et kjerneelement i kroppsøvningsfaget: å delta, skape og uttrykke seg i bevegelse. Dette gir rom for å få dansepedagoger inn i skolen og bevegelsesfaget.

Dans, både for amatører og profesjonelle, krever gode fasiliteter. Uten tilrettelagte arbeidsmiljøer, slik som gode gulv som forebygger skader, er det ikke forsvarlig å bedrive profesjonell undervisning eller trening.

Fra Svanesjøen Ballettskole og Nøtteknekkeren. Foto:Linda Haynes

5.3.1.1. Teater

Gjøvik har hatt et aktivt teatermiljø i over hundre år, og består i dag for det meste av små og store amatørteatermiljøer. Det finnes ingen kommunalt tilrettelagte og faste dans- eller teatertilbud for barn, ungdom eller voksne på Gjøvik, verken når det gjelder undervisning eller forestillinger med og for samme målgruppe. Utøverne i de eksisterende miljøene er prisgitt ildsjeler. Innenfor tilrettelagte kulturtjenester derimot har miljøet rundt Korpus og Rockeværstingene blomstret, og det har vært prosjekter med festival og dramaproduksjoner.

Det gjøres en kommunal tilrettelegging i form av at Barne- og ungdomsteatret har gratis tilgang til teknisk svært godt tilpassede øvingslokaler i kulturhuset. Andre lokale teaterinitiativ får også låne Friscena gratis til øvings- og fremføringsarenaer så sant det er ledig kapasitet.

Det finnes enkelte semiprofesjonelle og profesjonelle utøvere, og etablerte smale teaterkollektiver. **Fortellerscenen** arbeider med muntlig overlevering av eventyr og historiefortelling for alle aldre. **Det Norske Fosse-kompaniet** har lokal tilhørighet og besøker ofte **Præstgar'n** i Snerthingdal. Improvisasjonskollektivet **Norsk Sceneskrek** har skuespillere som synger, danser og skriver tekster. De setter opp show- og musikkbaserte "Totenslagere" i byens bakgårder, og har spilt Torbjørn Egners klassiker «Klatremus og alle de andre dyrene i Hakkebakkeskogen» som vandreteater på Gjøvik i over 10 år.

På amatørnivå har vi **Solveig Nielsens barne- og ungdomsteater**. Det har eksistert i over 25 år og er et tilbud i privat regi. **Prosjektteatret** ble etablert våren 2014 og er et moderne teater for ungdom, et tilbud ved siden av klassisk barneteater. Alle medlemmene er fra Gjøvik og Toten og er i alderen 13 til 18 år. Gruppen driftes profesjonelt og deltar blant annet på DUS (Den Unge Scenen). Elevene får undervisning av teaterpedagog Marianne Steinsrud. **FriFant** kommer fra musikal- og teatermiljøet i Gjøvik og omegn, og har sitt utspring fra Prøysenjubileet i 2014. Gjøvik Teater og Nye Toten Teater har slått seg sammen og blitt **Gjøvik og Toten Teater**. Musikalshowet **Musicals** er inne i sitt 17. år, og har også blitt en arena for talentutvikling.

Gjøvik kommune skal utrede kommunens teatertilbud, og muligheter for å styrke det profesjonelle teatermiljøet, skape økt aktivitet, og bidrag til produksjoner for flere aldersgrupper. Dette gjøres i samarbeid med etablerte scenekunstnere, kulturarenaer og kulturarrangører, og kommunale kulturaktører som Kunst- og kulturskolen og Gjøvik Kino & Scene.

Det profesjonelle regionteateret [Teater Innlandet AS](#) ble etablert i 2010, og har hovedbase på Hamar. I tillegg til turnerende sceneproduksjoner, bidrar Teater Innlandet også med co-produksjoner, kurs og talentutvikling. Teater Innlandet UNG blir en del av Talent Norges nasjonale satsning, og er et toårig talentprogram for produsenter, designere, skuespillere og kunstnere under 25 år. Teater innlandet kan bli en større katalysator for produksjoner også i Gjøvikregionen og Gjøvik kommune.

5.3.2. Veien videre

Gjøvik kommune skal etablere gode rammevilkår for kunst og kultur, både for de som vil drive profesjonelt på høyt nivå, samt for bredde- og amatørutøvere. Videreutvikling av det eksisterende tilbudet innebærer et helhetlig danse- og teatertilbud, og flere målgrupper.

Improvisasjonskollektivet Norsk Sceneskredd

Attraktive arbeidsmiljøer for scenekunstnere vil øke kvaliteten og bidra til at det utvikles flere og bedre scenekunstproduksjoner i kommunen. Rekruttering av både fagarbeidere og elever foregår primært via jungeltelegraf og omdømme, og profesjonelle arbeidslokaler tiltrekker seg gode pedagoger og dansekunstnere, og motiverer elevene.

Miljøet ser behov for at:

- Det utredes muligheter for et helhetlig teater- og dansetilbud for barn og unge, men også flere aldersgrupper, inkludert eldre. Tilgjengelighet, nærhet til kollektivtransport og universell utforming vil være premisser for en utvikling av feltet.
- Teater og dans blir en del av kulturskolens virksomhet.
- Videreutvikling og økt satsning på arrangørkompetansen innen scenekunstheltet. Dette kan også bidra til å sikre gode samarbeid, eksempelvis med Riksteatret.
- Det legges til rette for møteplasser og miljøskapende arbeid.
- Det legges til rette for profesjonelle arbeidsrom for dans. Flyttbare og fleksible løsninger for at lokalene kan være i mest mulig bruk, også på dagtid og i helger. Med gode lokaler kan workshops og regionale prosjekter også legges til Gjøvik.
- Det blir en bedre koordinering og organisering av lokal scenekunst
- Det blir økt kontakt med de regionale kompetansesentrene for dans, PRODA og Teater Innlandet.
- Forutsigbarhet, kontinuitet og økonomiske rammer for profesjonelle miljøer blir vektlagt.

5.4. Litteratur

Språket er den fremste bæreren og formidleren av kultur, historie og identitet. Et rikt og levende språk er en forutsetning for at vi skal kunne utvikle oss som menneske, og for at hver enkelt skal kunne delta i samfunnet og i den offentlige samtalen.

5.4.1 Situasjonen i dag

Det er stor konkurranse når det gjelder hva vi skal bruke tid på, og selv om andelen av befolkningen som leser bøker holder seg stabil (jfr. Norsk Mediebarometer 2019), viser undersøkelser også en nedgang i antall leste bøker. I følge Leserundersøkelsen 2018 ser man blant annet "en antydning til nedgang over flere år i antall leste bøker blant unge voksne (25-39 år)". Nasjonale prøver de senere årene har også vist at det er en del å hente på området leseferdigheter for kommunens femteklassinger.

Hovedarenaen for litteratur og litteraturopplevelser i Gjøvik er biblioteksektoren, både når det gjelder bredden i tilbudet og ulike målgrupper som nås. Folkebiblioteket skal være en uavhengig møteplass med gratis tilgang til informasjon og kunnskap, en arena som bygger opp under demokrati og ytringsfrihet, og samtidig er bibliotekene en viktig del av den kulturelle grunnmuren i lokalsamfunnet. Et sted for alle.

5.4.1.1. Gjøvik bibliotek og litteraturhus

«Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.» Lov om folkebibliotek, § 1

Bibliotek har blitt en møteplass av stor betydning for nærmiljøet, noe framveksten av et litteraturhus med bred arrangementsvirksomhet er et eksempel på. Folkebibliotekene befinner seg altså i skjæringspunktet mellom kunnskap og kultur, og det er stor utvikling på begge disse områdene. Det har kommet ut to nasjonale bibliotekstrategier siden 2015, med høye ambisjoner for fremtidens bibliotek. I den første perioden (2015-2018) ble det lagt spesielt vekt på å fremme folkebibliotekene som uavhengige møteplasser og arenaer for debatt. Mens hovedmålet for Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023 er «å videreutvikle bibliotekene som relevante og viktige kunnskapsinstitusjoner som skal bidra til folkeopplysning og dannelse for befolkningen» (s.10). Gjøvik kommune ønsker å være i front av denne utviklingen.

Gjøvik har hatt et kommunalt bibliotek siden 1912. I dag har kommunen et godt besøkt bibliotek og litteraturhus midt i sentrum, med en solid bok- og mediasamling, kompetente fagfolk og høy aktivitet. Her har man også tilgang til en stor samling av lokallitteratur for hele Oppland (tidligere fylke). Biblioteket har dessuten en avdeling i Gjøvik fengsel og en filial på Biri. Denne filialen er samlokalisert med Biri ungdomsskole, og fungerer både som skole- og folkebibliotek lokalt.

Politiske føringer og samfunnet for øvrig har økte forventninger til biblioteket som aktiv formidler. I dag gjenspeiler ikke de fysiske rammene til Gjøvik bibliotek og litteraturhus det moderne bibliotekets utvidede funksjoner. Nåværende lokaler er ikke tilpasset det omfattende programmet med arrangementer og prosjekter som biblioteket har og også forventes å ha. I et moderne bibliotek skal man føle seg ivaretatt enten man ønsker stillhet eller samtale, om man vil sitte i fred, eller delta på et arrangement. Stor endringstakt i samfunnet krever videre gode arenaer for uformell læring framover. Biblioteket skal også ivareta brukernes behov for digitale tjenester og livslang læring.

Gjøvik kommune har tatt initiativ til landets første skeive litteraturfestival: [Versus – Skeive litterære dager](#). Hit kommer en rekke spennende forfattere, og i programmet kan man finne teater, musikk, fest, kunstutstilling, og mat og prat. Versus arrangeres av Gjøvik bibliotek og litteraturhus og Fyrverkeriet bibliotek i Vestre Toten.

Barn og unge er en prioritert målgruppe for kulturarbeidet i kommunen, og biblioteket har flere vellykkede aktiviteter allerede på dette området. Både samarbeidsprosjekter og aktiviteter i egen regi:

Bokbussen: folkebibliotek og skolekontor deler på kostnader ved kjøp av denne tjenesten fra Innlandet fylkesbibliotek slik at ni skoler i kommunen får jevnlig besøk.

Tilbud til skoler: Ulike klassetrinn blir bedt inn til bokprater på biblioteket, og bokpakker med aktuell litteratur sendes til skolene på forespørsel. Arrangementer for skoler i 2019: 57, med totalt 2010 deltakere.

Sommerles: årlig digital lesekampanje i sommerferien med 635 deltakere, 6096 leste bøker (tall fra 2019)

Boklek: et årlig bokprosjekt for skolestartere der en barnebokforfatter eller illustratør engasjeres og sendes ut på turné sammen med en formidler til alle folkebibliotekene i Innlandet. Arrangeres i samarbeid med Norsk Litteraturfestival og Innlandet fylkesbibliotek

Pegasus: Gjøvik bibliotek og litteraturhus har i flere år vært arena for barneprogrammet PEGASUS i forbindelse med Norsk litteraturfestival.

I tillegg til det kommunale folkebiblioteket finnes det også andre bibliotektilbud lokalt. Innlandets fylkesbiblioteket er lokalisert til Gjøvik, og har en lovpålagt rolle som regional utviklingsaktør. NTNU Gjøvik har et velfungerende universitetsbibliotek som betjener studenter og ansatte, og er åpent for kommunens innbyggere for øvrig. Gjøvik videregående skole har også et eget bibliotek for sine elever og ansatte.

5.4.2 Veien videre

Innlandet er et viktig litteraturfylke. Alle de tre norske nobelprisvinnerne i litteratur - Bjørnstjerne Bjørnson, Sigrid Undset og Knut Hamsun - hadde på hver sin måte tilknytning til fylket. På Lillehammer arrangeres hvert år Norsk litteraturfestival, som er Nordens største. Innlandet fylkesbibliotek er dessuten arrangør av bibliotekfestivalen Granitol på Gjøvik hvert tredje år. Litteratur som kulturuttrykk har sånn sett et stort potensiale i Gjøvik kommune, og det vil være

hensiktsmessig å legge til rette for videre utvikling på dette området. Det er flere sterke aktører på litteraturfeltet i regionen, og utvidet samarbeid her kan gi store gevinster.

Gjøvik bibliotek og litteraturhus er i dag kanskje den viktigste arenaen for formidling av litteratur i kommunen. I tillegg skal biblioteket gjøre kunnskap og informasjon tilgjengelig for alle, og derigjennom fremme demokrati, inkludering og livslang læring. Det er en hovedprioritering i kommuneplanen at Gjøvik skal være *Et urbant og attraktivt regionsenter ved Mjøsa*. En fornying av dagens folkebibliotek i sentrum kan være med å bygge opp under denne målsettingen, slik Oslo kommune har gjort ved å bruke sine folkebibliotek svært aktivt som et grep i byutviklingen der.

- Gjøvik bibliotek skal fremstå moderne og fremtidsrettet, med spesiell vektlegging av tilbud til barn og unge.
- Som del av et nytt kulturhus vil biblioteket kunne få lokaler som er bedre egnet til å dekke det moderne bibliotekets utvidede funksjoner og publikums økte forventninger.
- Lesestimulering og utvidet samarbeid med grunnskolebibliotekene er viktig for å fremme leseferdigheter blant barn og unge.
- Gjøvik bibliotek skal videreutvikle seg i sin rolle som litteraturhus, og drive aktiv formidling av litteratur, kunnskap og kultur.
- Gjøvik bibliotek skal være en tilgjengelig arena for opplevelser, møter mellom mennesker, meningsbryting og kulturelt mangfold, og inspirere til aktiv samfunnsdeltakelse

Dette kan skje gjennom:

- Stabile økonomiske rammer til litteraturhus-prosjekter.
- Økt samskaping i bibliotektilbudet er viktig for både integrering og folkehelse. Ved å involvere lokalsamfunnet og samarbeide med andre aktører vil tilbudet bli enda bedre. Her har vi mye å vinne på samlokalisering og utvidet samarbeid med for eksempel Frivilligsentralen.
- Oppgradering av lokaler, interiør og teknologi er nødvendig for at Gjøvik bibliotek skal fremstå som moderne og framtidsrettet i tråd med nasjonale bibliotekstrategier. Dette kan oppnås ved at biblioteket blir del av et nytt kulturhus i kommunen.
- Økt bruk av det sterke bibliotekfaglige kompetansemiljøet som finnes lokalt (Innlandet Fylkesbibliotek, NTNU med flere). For eksempel i ulike prosjekter, slik som Flere Fargers skriveverksted er et eksempel på.
- Lengre åpningstider med betjent bibliotek der brukere kan nyte godt av ansattes kompetanse, og det kan settes i gang aktiviteter f.eks. rettet mot barn og unge i feriene.
- Meråpent bibliotek, med tilgang til selvbetjente tilbud utover betjente åpningstider
- Legge til rette for utvikling av litteraturfeltet i samarbeid med eksisterende fagmiljøer og fagfelt.
- Utrede behov og muligheter for å opprette *Skapende skrivning* som fag ved Gjøvik kunst- og kulturskole.

5.5. Film

Gjøvik kino er en av de eldste kommunale kinematografene i landet. Kinoen ble åpnet i Arbeidersamfunnet i 1914 og viste stumfilmer akkompagnert av piano. I 1958 flyttet kinoen til sine nåværende lokaler i [Strandgata](#). Dagens kinotilbud har vært en integrert del av kulturhusdriften siden 2011. Hele Gjøvikregionen benytter seg av tilbudene på [Gjøvik Kino](#), og kinoen har fremdeles svært gode besøkstall om vi sammenligner med landet forøvrig.

Premiere på filmen "Selvportrett" av Margreth Olin. FOTO: A. Rostad/Gjøvik Kommune

5.5.1. Situasjonen i dag

Gjøvik Kino har en uttalt ambisjon om å ta sitt samfunnsoppdrag innen filmformidling på alvor. Kinoen skal ha et bredt og variert filmprogram, for å nå ut til flest mulige mål- og aldersgrupper. Det vises "blockbustere" og smalere kvalitetsfilmer, konsertfilmer og live-kino så som opera- og ballettforestillinger. Kinoen skal alltid ha minst en barnefilm tilgjengelig i sitt program. Utover dette har kinoen visninger av dokumentarer, regissørbesøk og et aktivt skolekinotilbud. Kinoen inviterer årlig til den store nasjonale skolekinodagen som har utviklet seg til et stort arrangement med opptil 3000 besøkende. Kinoen har et nettverk av samarbeidspartnere innen skole, næringsliv og filmbransjen sentralt som muliggjør et attraktivt og aktuelt filmtilbud.

Kinoen er en faglig veileder og samarbeidspartner til lokale og regionale filmskapere/-miljøer, og har blant annet samarbeidet med medialinja på Gjøvik vgs og vært arena for en interkommunale kortfilmkonkurransen "Gullkalven". Gjøvik Kino har også hatt egne filmverksteder i samarbeid med bl.a. Ung i Gjøvik og lokale ungdomsskoler for å fremme økt interesse og kunnskap om filmformidling og film som kunstform.

Det frie feltet

Gjøvik kommune har en spirende underskog av selvstendig næringsdrivende som driver med film, dokumentarproduksjon, musikkvideoer og annen videokunst. Det er ingen profesjonelle institusjoner, nettverk eller klubber for film. Ung i Gjøvik har filmverksted på forespørsel.

5.5.2.Veien videre

- Kartlegging av amatører og næringsdrivende som arbeider med produksjon av spillefilm, dokumentarfilm og musikkvideo.
- Utrede innsatsområder og muligheter for styrking av feltet.
- Utvikle Gjøvik kino til å bli et samlende kompetansesenter for lokale og regionale filmaktører i nært samarbeid med bl.a. Østnorsk Filmsenter, medialinja på Gjøvik vgs og UngiGjøvik gjennom felles filmverksteder, visninger av lokalproduserte filmer, skolevisninger, etablering av filmklubber etc.
- Utvide kinotilbudet med flere saler for å legge grunnlag for en mer bærekraftig drift, større mangfoldighet i filmtilbudet og en mer funksjonell infrastruktur.
- I et felles kulturhus med andre kulturaktører kan kinosalene få en større kapasitetsutnyttelse ved at de dagtid brukes til annen kulturformidling, kurs og konferansevirksomhet.
- Økt fokus på å bruke film som kunnskapsformidling gjennom samarbeid med NTNU, Oppvekst og andre fagmiljøer.
- Samarbeide med Gjøvik Kunst og Kulturskole om å kunne gi et filmfaglig undervisningstilbud.

5.6. Kulturarv

- I evighetens Perspektiv

Kulturarv kan sies å være hele det historiske fundamentet samfunnet vårt står på. Her ligger vår kollektive hukommelse. Kulturarven representerer vår felles historie og økonomiske og kulturelle verdier, både materielle og immaterielle; hus i empirestil, vikingsverd, fotografier og bånsuller. Kulturarven forteller oss noe om hvordan og hvorfor det vokste fram en industriby på vestsiden av Mjøsa, om de første innvandrerne: glassblåserne, og om hvilke verdier og skikker som formet oss som folk.

Aktiv formidling av kulturarv forankrer og løfter. Kulturarven kan skape innsikt og engasjement, og en følelse av å høre til. Kulturarv handler også om å videreføre verdier til kommende generasjoner. Den digitale utviklingen gir nye muligheter for kommunikasjonen og formidlingen og gjør gjemte og glemte skatter tilgjengelige og relevante for flere.

Kulturarv og kulturminner blir ivaretatt av museer, arkiv, bibliotek, kirker, historielag- og foreninger. Gjøvik kommunes hovedformidler og ivaretaker av kulturarv er Mjøsmuseet, som også er et museum for Mjøsas kulturhistorie. Mjøsas kulturhistorie er en spennende og unik del av fortellingen om Gjøvik kommune. Vi har hatt et livsviktig forhold til Mjøsa i 8000 år. Steinaldermennesker jaktet elg på strendene, vikinger seilte, og sprit ble smuglet i forbudstiden.

Augusta Mjøen Hansen i hagen på Gjøvik Gård , 1915. Avbildet av fotograf Hilda Julin/ DgitaltMuseum

5.6.1. Situasjonen i dag

[Mjøsmuseet](#) er kommunens største forvalter av materiell og immateriell kulturarv. Museet har som mål å dokumentere, bevare, forske og formidle det levde liv på Gjøvik og Toten. Det eksisterer også et stort antall lag og foreninger som jobber med kulturvern og kulturarv.

5.6.1.1. Mjøsmuseet

Mjøsmuseet driver i et uendelighetsperspektiv. Det har vært aktivt i 100 år og vil fremdeles være her de neste hundre årene. En regional kulturinstitusjon med tjue arbeidsplasser som forvalter femti bygg på vegne av Gjøvik kommune, blant annet fredete nasjonale kulturminner som **Gjøvik gård** og **Kauffeldtgården**, og **Eiktunet kulturhistoriske museum**. Mjøsmuseet forvalter også rundt 15 000 gjenstander, 700.000 fotografier og 1 km med arkiver på vegne av kommunen. Museet har en egen bygningsvernrådgiver og er en viktig samarbeidsaktør for kulturliv og næringsliv. Mjøsmuseet dekker også Toten, men bare i Gjøvik er det over 30 000 besøkende i året.

Ingenting er mer forgjengelig enn lyd; straks den opphører, er den forsvunnet for alltid. Men andre kilder kan også fortelle om musikken: instrumenter, noter, fotografier og skriftlig kilder. **Tradisjonsmusikkarkivet** ble opprettet på Gjøvik i 1996 og betjener i dag både Gjøvik og Toten. Arkivet befinner seg i Tingbygningen på Hunn. Her finnes opptak av tradisjonsmusikk fra distriktet på spolebånd, kassetter, film og video, det er nedskrevne arrangementer av dansemusikk, viser, religiøse sanger og gramfonplater med lokale utøvere. Et skattekamer for studenter og andre interesserte som trenger stoff til oppgaver. Formidling er en viktig del av Tradisjonsmusikkarkivets arbeid, og Tradisjonsmusikkarkivar Stein Villa sørger også for levende formidling av toner og sang.

5.6.1.2. De frivillige organisasjonene

Det eksisterer et stort antall foreninger som har kulturvern på dagsorden. Disse kan f.eks. være historielagene, husflidslagene, fortidsminneforeningen, bondekvinne- og bygdekvinnelagene, grunneierforeningene, utmarkslag og jeger- og fiskerforeninger, slektshistorielagene, hagelagene og Natur og ungdom. Det frivillige organisasjonsliv og grunneierne er kulturminnevernets basisressurser. Det gjennomføres mange lokale bevaringstiltak og kulturminneprosjekter i regi av lag og foreninger, og mange kulturminner og -miljøer er avhengige av den frivillige innsatsen. Interesseorganisasjoner kan selv fremme planforslag og påklage reguleringsvedtak eller vedtak i byggesaker

5.6.2. Veien videre

Ved å se bakover, kan vi også bli mer framtidsrettet. Ved å se på historiske kilder, kan vi øke vår forståelse og se sammenhenger. Derfor er det viktig at Mjøsmuseet får en helårs utstillingsarena i Gjøvik sentrum. Som en by i utvikling og med rikholdig historiske røtter, må arenaen inneholde en basisutstilling om byens historie med vekt på industrihistoria, samt frigjøre muligheter for å lage temporære temautstillinger som inspirerer oss til å reflektere. Relevante og aktuelle utstillinger med plass til både det smale og folkelige, politisk historier om klasseskiller, klassekamp og kvinneliv. Historien om helsefaget, om spesialskolene, om regionens pop-og rock miljø. Kulturarven skal være en viktig ressurs for verdiskaping.

Muligheter og utviklingspotensiale i et 10-års perspektiv:

- Gjøvik kommune får en arena for skiftende og faste utstillinger med utgangspunkt i det rike og mangfoldige arkivet til Mjøsmuseet. Gjøvikhallen er et alternativ når Gjøvik kommune bygger nytt kulturhus.
- Økt samarbeid med reiselivet og underbygging av kommunens næringsstrategier
- Styrke lokal tilhørighet og støtte opp under NTNU og industrimiljøet på Gjøvik gjennom prosjekter som formidler byens industrihistorie
- Økt samarbeid med utdanningsinstitusjoner og andre relevante aktører i kommunen og regionen, slik som eiere av kulturminner, forskningsmiljøer, museer, interesseorganisasjoner, frivillige og næringsliv.
- Gjøvik kommune skal kartlegge og vektlegge kvalitetene ved verneverdige bygg, kulturmiljøer og kulturminner i byutviklingen. Det er spesielt aktuelt når det gjelder industriområdene langs Hunnselva.
- Fortsette digitaliseringen av fotoarkivet og gjøre det tilgjengelig for befolkningen.
- Innarbeide bygningsvern som klimatiltak og prosjektet "Bevar bygg – bevar klima"
- Økt tilgjengelighet til kulturminner som del av natur- og kulturstier, en sentral del av kommunens videre planarbeid og tilrettelegger for friluftsliv, folkehelse og oppvekstvilkår.
- Breder formidling med fokus på digitalisering og engasjement

5.7. Frivillighet

- Møter mellom mennesker

“Utan ein sterk, sjølvstendig og mangfaldig frivillig sektor ville vi ikkje hatt det vi set mest pris på, nemleg eit demokrati prega av ytringsfridom der enkeltmenneske får bruke ressursane sine og oppleve meistring i samspel med og med omsorg for kvarandre.” Frivilligmeldinga

Frivillig innsats berører alle nordmenns livsløp og går som en rød tråd gjennom hverdagene våre. Frivillighet handler ikke bare om dugnadsinnsats, det handler like mye om erfarne og kompetente kunnskapsbærere. Frivilligheten har en avgjørende betydning for å sikre frihet, mangfold og maktbalanse i samfunnet vi bor i, og skape varmere, tryggere og mer inkluderende nærmiljøer. Gjennom frivillig arbeid bidrar vi til fellesskapet og får en opplevelse av å være en del av samfunnet vi lever og bor i. Uansett hvem vi er og hvor gamle vi er, så trenger vi å føle at vi bidrar. At det vi gjør er viktig for noen.

På 1800-tallet ble de frivillige organisasjonene et viktig ledd mellom myndighetene og innbyggerne. Organisasjonene fungerte blant annet som skoler i demokrati for befolkningen, med valg og likhet for medlemmene. Hånd i hånd med trykkefriheten og ytringsfriheten vokste organisasjonslivet fram. Frivillige organisasjoner er pådrivere for politisk og sosial utvikling, løser nødvendige samfunnsoppgaver, og for svært mange innbyggere er de veien inn til deltakelse i det norske demokratiet. Ved å engasjere seg i aktiviteter og saker som opptar dem i Norges nesten 100.000 frivillige lag og foreninger, bidrar frivillige til samfunnsutvikling og -bygging. Enten det er politisk og religiøse fellesskap, interessefellesskap, pårørendegrupper og

likemannsarbeid, idrettsforeninger, jazzklubber, eller letemannskap og førstehjelp, så sitter frivillige på uvurderlig kunnskap og erfaring. Disse ressursene er en avgjørende del av samfunnets grunnmur, de bærer oss gjennom kriser, og bidrar til å skape glede og trygghet lokalt.

Frivillighet: Fra KUL-TUR (tidl. Frivilligdagen) 2019. FOTO: Øyvind Strand Endal

5.7.1 Situasjonen i dag

Gjøvik kommune har et rikt organisasjonsliv og er en av kommunes mest mangfoldige arenaer, med ben i alle leire. Det ser vi også nasjonalt. Frivillighet er en integrert bestanddel i nesten alle politikkområder. Mesteparten av det frivillige arbeidet i Norge utføres lokalt, og kommunene spiller en viktig rolle i å finansiere og tilrettelegge for dette. Nasjonalt er verdiskapingen i frivillig sektor på 130 milliarder kroner i året (SSB.2015) I Gjøvik utgjør denne innsatsen en verdi på 750 millioner kroner hvert år.

Ett eksempel er Gjøvik-Marken som arrangeres av Gjøvik salgs- og reklameforening, en ideell organisasjon hvor alt arbeid foregår på dugnad og all fortjeneste kanaliseres tilbake til gode tiltak og formål, til det beste for innbyggerne og Gjøvik Gård. Med 25.000 besøkende på 5 dager er Gjøvik Marken et tradisjonsrikt familiearrangement med tivoli og underholdning, med røtter tilbake til 1870-tallet. Gjøvik-Marken har også stor betydning for mange av byens lag og foreninger, som gjennom sitt engasjement har tjent penger til foreningsdriften.

Eksempler fra foreningslivet:

[Gjøvik historielag](#) har eksistert siden 1974 er svært viktig når det gjelder vår felles kulturarv. Laget dekker hele kommunen og bidrar med innsamling, merking, restaurering, registrering og formidling. [Pensjonistuniversitetet Gjøvik](#) er en møteplass for pensjonister og andre interesserte, et forum for foredrag, diskusjon og menneskelig kontakt med over 500 betalende medlemmer. Sjøredningskorpset på [Mjøsvekeren](#) har assistert 927 mennesker siden 2012, [Blå Kors Kampen Gjøvik](#) driver et kafe- og omsorgstilbud for mennesker med spill- og rusrelaterte problemer.

Frivilligheten har påvirkningskraft, lange historiske tradisjoner og betydelige ringvirkninger.

Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor peker på følgende utfordringer frivilligheten møter i kommunene:

- Koordinering: praktiske utfordringer, mangel på møtepunkter og utfordringer med å finne rett samarbeidspartner.
- Rammebetingelser og ressurser: Flere organisasjoner ønsker tilskudd, blant annet for å styrke koordineringen med kommunene.
- Balansen mellom styring og selvstendighet: kommunenes behov og organisasjonenes autonomi.

Gjøviks Frivilligmelding (2014) fikk innspill fra 50 lag/foreninger og ett av de viktigste behovene var møteplasser på tvers av lag og foreninger. Det ble også vektlagt behovet for en Frivilligkoordinator.

5.7.2. Gjøvik Frivilligsentral

[Gjøvik Frivilligsentral](#) har ansvaret for å koordinere frivilligheten i kommunen. Frivilligsentralen har avdelinger i Gjøvik sentrum, Øverby, Biri, Snertingdal og Hunndalen, og ca 370 frivillige er registrert som aktivt frivillige. Frivilligsentralen består av et kompetent miljø med kunnskapsbærere som bidrar inn til høyere utdanning: Høgskolen i Innlandets sosionomutdanning, samt veileder ungdomsskoleelever i sitt første møte med valgfaget «Innsats for andre».

Frivilligsentralenes kjerneområde er å knytte enkeltmennesker og organisasjoner sammen for å skape et godt frivilligmiljø, et mangfoldig aktivitetstilbud og et styrket samarbeid med lokal offentlighet. Gjøvik Frivilligsentral skal være åpen for alle og fremme folkehelse, uavhengig av sosial status, alder, nasjonalitet og kultur.

Gjøvik frivilligsentral skal ha frivillige i alle aldersgrupper, og skal jobbe for å nå bedre ut til yngre. Undersøkelse fra Ungdata i Gjøvik/Vestre Toten/Østre Toten, viser at ungdommene har et stort behov for møteplasser. Gjøvik kommune har også mange studenter, og det å bidra i lokalsamfunnet er en viktig faktor for å trives på nytt studiested.

Frivilligsentralen organiserer et vidt spekter av aktiviteter. Her finner du interessefellesskap, småbarnstreff og leksehjelp, Natteravner, og "Kom og Spis". Kom og Spis er et samarbeid mellom Rådgivningstjenesten 65+, videregående skole (valgfag "Livsglede for eldre"), og frivillige.

Gjøvik frivilligsentral står antagelig for kommunens største innsats når det gjelder integrering, og har ansvar for å lyse ut og fordele midler fra IMDI (pr. 2020). De samarbeider også med flerkulturell kvinneforening og drifter Globus Café, for å nevne noe. Frivilligsentralen samarbeider også med Kriminalomsorgen.

5.7.3. Veien videre

Frivilligheten er et supplement med egenverdi, og det mest verdifulle et lokalsamfunn har, er menneskelige ressurser. Det kan vi ikke ta for gitt. Et godt samfunn bygges nedenfra og nøkkelen til inkludering foregår lokalt. Det skal finnes gode og trygge arenaer for sosial trening, uavhengig av alder, kjønn og kulturbakgrunn, i hele kommunen. Gjøvik kommune skal aktivt støtte lavterskeltiltak som styrker evnen til deltagelse. Vi vet at engasjement i frivillig sektor kan også være en døråpner inn til utdanning og arbeidsliv.

Gjøvik kommune ser til regjeringen Solbergs Frivillighetsmelding(2019) der det legges vekt på fire mål: bred deltagelse, en sterk og uavhengig sektor, effektiv forvaltning, og god koordinering og samordning lokalt.

Utviklingsområder innen frivilligheten:

- Frivillig sektor er en uavhengig og selvstendig samfunnssektor og skal anerkjennes på lik linje med de andre sektorene i samfunnet.
- Kartlegging av frivillige lag og foreninger i kommunen for å synliggjøre mangler, men også for å bidra til tilrettelegging og formidling.
- Frivillig innsats er en avgjørende del av den norske beredskapsmodellen, også lokalt. Aldrende befolkning og økt sykdomsbyrde gjør synliggjøring og rekruttering til et kommunalt mål.
- Utrede mulighetene for å starte "kulturskole" for seniorer i samarbeid med kunst- og kulturskolen.
- Rekruttering av flere yngre frivillige. Gjøvik Frivilligsentral skal utarbeide strategi for hvordan nå bedre ut til studentene i byen.
- Bidra til at generasjonene møtes og deltar i felles aktiviteter.
- Bruke frivillighet og dugnadsånd i profilering av kommunen og universitetsbyen Gjøvik, for økt tilflytting og integrering av innflyttere, inkludert studenter, i lokalsamfunnet.
- Gjennomgang av struktur og organisering av Gjøvik Frivilligsentral for å sikre videre aktivitet.

- Samlokalisering og omorganisering av Gjøvik Frivilligsentral for å frigjøre ressurser og stimulere frivilligsentralens kjerneområde: å legge til rette for gode møteplasser og være en arena for kontakt og samhandling.
- Samlokalisering i nytt kulturhus vi styrke Gjøvik Frivilligsentrals posisjon og øke mulighetene for samskaping. Det vil komme hele det frivillige feltet til gode.
- Gjøvik Frivilligsentral skal ha gode aktivitetstilbud på alle sine avdelinger.

Vedlegg 10 : Frivillighetsbarometeret 2019

5.8. Gjøvik kunst- og kulturskole

*«Alle kommuner skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet»
Opplæringslovens § 13-6*

Gjøvik kommunale musikksskole ble formelt grunnlagt i 1972, som en av de første i Norge. Kulturskolene er lovhjemlet i Opplæringsloven, men opprettelsen av kulturskolen på Gjøvik ble gjort som del av utviklingen av kultursektoren: en bevisst kulturpolitisk satsing på profesjonalisering av deler av musikklivet i kommunen. Det ble ansatt ny bydirigent, og profesjonelle musikere som gruppeledere i Gjøvik byorkester. En ordning som fortsatt er aktiv, og en forutsetning for at vi har et symfoniorkester i kommunen. En strykekvartett ble også opprettet, og senere, i 1990, tok daværende bydirigent Rolf Bækkelund initiativ til kammermusikkensemblet Gjøvik Sinfonietta, et ensemble som har vært i drift siden. Strykekvartetten er nå en klavertrio, men musikerne er fortsatt lærere med ekstra utøverandel i stillingen. Trioen er svært synlig i kommunen og har både offentlige konserter, institusjonskonserter og konserter for barnehager og i DKS. Sinfoniettaen er nå et selvstendig orkester som under navnet Sinfonietta Innlandet har hele Innlandet fylke som turnéområde. Sinfoniettaen mottar tilskudd fra Gjøvik kommune. Instruksjon i det frivillige musikklivet ble også profesjonalisert i samarbeid med korpsene, og det ble etablert kor for barn og unge under profesjonell ledelse. I 1998 ble Gjøvik kunstscole en del av skolen, og kommunen fikk undervisningstilbud i faget visuell kunst. I 2001 ble

Rockeverkstedet en del av kulturskolen, og fjorten år senere ble også kommunens arbeid med tilrettelagte kulturtilbud en del av GKKS.

5.8.1. Situasjonen i dag

GKKS disponerer i dag hovedbygningen på Hunn til musikkundervisning, har rockeverksted i den gamle kraftstasjonen på Brufoss og gir tilrettelagte kulturtilbud i Drengestua på Gjøvik gård og i Musikkens hus. Det er i gang en prosess for å samlokalisere virksomhetene.

Som alle kulturskoler jobber Gjøvik kunst- og kulturskole (GKKS) med å manøvrere seg i en omverden i endring. Skolen har en bred variasjon av fag innen musikk og visuell kunst. Vi gir et rikt tilbud til elever med utviklingshemming og med psykiatriske utfordringer, i samarbeid med kommunens støttekontaktansvarlige. I tillegg er kulturskolen også i dag et lokalt ressurscenter for kommunens kulturliv, og har fortsatt ansvar for bydirigentstillingen og musikertjenestene i kommunen. Kunst- og kulturskolen står bak en rekke store og små interne arrangementer, men også eksterne konserter, konkurranser, festivaler og tilstelninger. Noen eksempler er Sparre Olsen-konkurransen, Feite-tirsdag, Art+, den tradisjonsrike Luciakonserten, forestillinger i Den kulturelle skolesekken (DKS) og Spaserstokken. GKKS er en også en nyttig samarbeidspartner for korps, Sinfonietta Innlandet, Gjøvik symfoniorkester, for barnehager, skoler og andre kommunale tjenester, og kulturlivet generelt.

Først og fremst er GKKS er en skole med ca 500 elever, med tilbud innen:

- Musikk: instrumentalundervisning. Solotimer og ensemblespill. Kor. Klassisk opplæring samt noe samarbeid innen korps, rock, folkemusikk, kor og teori.
- Musikklektilbud til små barn og i samarbeid med korps og SFO.
- Visuell kunst, der de fleste visuelle uttrykk og teknikker er representert
- Tilrettelagte kulturtilbud: musikk, kunstgrupper og dans/bevegelse.

GKKS har 13,9 årsverk fordelt på 28 større og mindre stillinger. Utdanningsnivået på våre ansatte er høyt, og de har bred bakgrunn som lærere, musikere, kunstnere og fra en rekke andre områder innen kunst- og kulturfeltet. Fra og med høsten 2017 ble det vedtatt at Gjøvik kunst- og kulturskole skal styres etter Rammeplanen for kulturskolene. Det er også vedtatt et lokalt måldokument for skolen.

5.8.2. Veien videre

I tillegg til å sikre innhold og arbeidsmiljø, skal Kunst- og kulturskolen møte de krav som stilles til universell utforming, noe skolen ikke gjør i sine nåværende lokaler på Hunn. Fram til kulturhuset blir realisert, må kommunen se på andre løsninger for å imøtekomme de nasjonale målene innen 2025.

For å utvikle kunst og kulturskolen videre, må vi ta høyde for visjonen om en kulturskole for alle og det tredelte tilbudet – bredde, kjerne og fordypning. Kulturskolen skal tilby utdanning for

fremtidige kunstnere og samtidig være et sted barn og unge får mulighet til å utfolde seg mer uforpliktende. Den skal være bred og spiss; kunstnerisk og pedagogisk; en opplæringsinstitusjon og en fritidsaktivitet; spesialisert og mangfoldig; styrt og autonom. Gjøvik kunst- og kulturskole skal bli en kulturskole tett på andre aktører i det nye kulturhuset, og være et ressurspunkt for byens kulturliv.

Kulturskolens utvikling videre:

- Kulturskolen skal ivareta utvikling av eksisterende uttrykk
- Kulturskolen skal bli mer komplett og gradvis inkludere andre kunstuttrykk, slik som scenekunst; teater og dans.
- Kulturskolen skal opprette en forsøksavdeling eller en utviklingsavdeling, gjerne i samarbeid med eksterne ressurser og initiativ utenfra. Her skal det være mulighet å arbeide med flere kortsiktige og fleksible prosjekter.
- Det må legges til rette for at kulturskolen, som aktør i det kommunale folkehelsearbeidet, vil kunne gi tilbud til flere målgrupper.
- Kulturskolen skal være kjent som en viktig kompetansebase for estetiske fag og for kulturarbeidere i kommunen.
- GKKS er og skal fortsatt være en synlig skole byen er stolt av.

6. Kulturarenaer 2020-2030

I strategiperioden vil det være en forventning om samorganisering og samlokalisering i nytt kulturhus. Det er behov for en velegnet fysisk infrastruktur for kulturutøvelse, produksjon og formidling, og det nye kulturhuset skal tilby både øvingsrom og verksteder. Arenaer for kultur er ikke bare de store kulturbyggene. Det er samfunnshus og grendehus, kirker, bedehus, skoler, øvingsrom, atelier, produksjonslokaler, dansestudio, folkebibliotek, museum, små og store scener, kulturskole, og mye mer.

Kreative arbeidsfellesskap og øvingsfellesskap finnes blant annet i Klokkereint studio og i miljøet rundt øvingsrom i Mustad Næringspark, men det er et uttalt behov for flere gode og tilgjengelige fasiliteter for både visuell kunst, musikk, dans og teater. Gjøvik kommune vil bidra til å fremme nye initiativer og prosjekter som beriker og styrker kunst- og kulturfeltet.

6.1. Kommunale arenaer

Gjøvik kommunes kulturbygg er i dag spredt over hele sentrumskjernen: Gjøvik kino og scene, Gjøvik Bibliotek og Litteraturhus, Kulturskolen, Kauffeldtgården og Frivilligsentralene, Gjøvikhallen og Gjøvik Gård med Drengestua. Hver av disse har en stor utnyttelsesgrad, men består av utdaterte rom-/plan- og tekniske løsninger.

Det er utarbeidet en omfattende prosjektrapport (10.05.2020) når det gjelder samordning av arrangements- og arenadrift i Gjøvik kommune. Den politiske bestillingen er knyttet til behandling av Styringsdokument 2020 for Gjøvik kommune, 12.12 2019, K-sak 143/2019

“I Gjøvik kommune har vi flere miljøer som jobber med arenadrift innen kultur og idrett. I tillegg til den tekniske driften av anleggene er det et stort engasjement og innsats i å skape arrangementer i de samme arenaene og i byrommene våre for øvrig. Samarbeidspartiene er opptatt av at disse kompetansemiljøene skal samarbeide mer og utnyttes bedre for å skape mer aktivitet, styrket økonomi, økte inntekter og redusere kostnader til drift.” (utdrag fra vedtak)

Gjøvik kommune ønsker å skape mer aktivitet, og ha flere og større arrangementer i Gjøvik, både når det gjelder kultur og idrett. I dette ligger det at Gjøvik skal bli en mer attraktiv arrangementsby. Vi skal være mer tilgjengelig via digitale flater, samle/samordne de festivaler og arrangementer som finnes i dag, og utvikle nye.

Vedlegg 11. Saksfremlegg samordning arrangement og arenadrift

6.1.1. Gjøvik kultursenter

Gjøvik Kultursenter er en samlebenevnelse (paraply) for kommunale kulturarenaer og -bygg lokalisert langs Hunnselva. Gjøvik Kino & Scene inkludert Friscena. Kauffeldtgården, Gjøvik Bibliotek og Litteraturhus og Gjøvik gård, inkludert Gjøvikhallen, Drengestua og parken med scene og Byseilet.

Gjøvik Kino & Scene kalles gjerne “kulturhuset” og er den aktøren med størst og bredest kulturprogram. Det er regionens største helårsarrangør med et årlig billettsalg på ca 150 000 billetter og et årlig besøk på ca. 250 000. Kulturhuset har medarbeidere med erfaring og kompetanse innen booking, bred programmering, avvikling, veiledning og markedsføring. De ansatte på kultursenteret blir brukt som en faglig ressurs for å sikre at kommunen får planlagt og gjennomført store arrangementer, slik som Byfest og Kongebesøk. Gjøvik Kino & Scene samarbeider også med andre kommunalt finansierte aktører, slik som Byen Vår Gjøvik, Gjøvikregionen Utvikling, Sit/NTNU og GOA. Lokalene til Gjøvik Kino & Scene, har svært mangelfulle tekniske og akustiske løsninger og et uegnet romprogram. Det betyr at administrasjon og prosjektledelse ikke har egnede lokaler til det mangfoldet av kulturuttrykk kommunen er pålagt å ha, jfr Kulturloven.

Hovedaktiviteter Kino:

- Programmering av daglige kinovisninger
- Livekino (konsertfilmer)

- Operaforestillinger
- Perlefilm
- Skolevisninger
- B2B-markedet
- Billettsalg- og kiosk
- Meropplevelser/premieremarkeringer

Hovedaktiviteter Scene:

- Programmering av kulturarrangementer via utleie, kjøp/split, samarbeid med faste leietakere
- Utleie til kurs, dagmøter og konferanser
- Billettsalg – egne og eksterne arrangementer
- Markedsføring/profilering
- Utvikle og ivareta egne konsepter; ex Kulturbarna, Popcorn Filmfest

Friscena

Friscena er en Gjøvik Kino & Scenes black box. Den har teknisk rigg, teppevogner og sceneelementer. Kapasitet på inntil 200 personer. Friscena har noen egenproduksjoner, men for arrangementer lagt inn under Gratis utlånsavtale for uavhengig scenekunst. Friscena har rundt 50 GUFUS-produksjoner i året, inkludert faste leietagere. I tillegg kommer teaterøving, pre-produksjon og kommersielle leietagere. Behovet er i dag mye større enn Friscena kan dekke.

Barokksolistene under ledelse av Bjarte Eike på Friscena.

Arrangør: Konsertserien Resonans. Foto: Helen Wesnes

6.2. Mjøsmuseet

Kulturbygg og arenaer forvaltet av Mjøsmuseet.

Gjøvik Gård er Gjøvik bys navle. Testamentert av politiker og offiser Alf Mjøen i 1952 som et kultursenter til glede for byens befolkning, og opprinnelsen til bynavnet Gjøvik. I dag er stedet en uformell møteplass med museum, kafé, utstillingslokaler, konserthall og lekeplass. Gjøvik gård skal være arena for aktivitet og kulturarrangement, og bygninger og parken leies derfor ut til en rekke arrangement gjennom året. I løpet av de siste åra har ca. 80.000 mennesker besøkt forskjellige arrangementer på Gjøvik gård.

Gjøvikhallen benyttes til ukentlige øvelser for byens korps og orkester, kurs og konferanser. I Drengestua blir tre rom leid ut til kunstutstillinger og andre kulturformål. Hovedbygningen benyttes til konserter, kåserier og temakvelder.

Parken er med sin sentrale beliggenhet en viktig ressurs, og arrangementer knyttes også opp mot tunet, utescena eller «Seilet». 17. mai-arrangement, konserter, teater og treningskvelder er eksempler aktiviteter som finner sted gjennom sommeren. Rundt 50–60 i løpet av et år, inkludert konsertseriene Toner fra tunet, Sommerslagere og Gjøvik-Marken.

Tingbygningen: knutepunktet I middelalderen var Hunn gård en riktig storgård. Sendebud møttes i gjestgivergården eller på tingstedet der rettssaker ble avgjort i flere hundre år. Da valgmenne skulle velge sine representanter til riksforsamlingen i 1814, ble møtet lagt til Hunn. Her var skyss, post og kirke, og hovedvegen fra Christiania gikk over tunet. Tingbygningen er i dag det eneste som står igjen. Tradisjonsmusikkarkivet holder til her og Gjøvik Spelmannslag leier bygningen til øvings- og kurslokale.

Eiktunet : friluftsmuseum et populært turområde med setervoller, småtjern, gamle husmannsstuer og fantastisk utsikt. Du får se blikkenslagerverksted, stuer, mølle og gamle kjøretøy.

Kauffeldtgården: fredet kulturbygg Kauffeldtgården det eneste huset som står igjen i sentrum etter glassverksdrifta på første halvdel av 1800-tallet. Huset ble bygget av Caspar Kauffeldt, grunnleggeren av Gjøvigs Glasværk, og ble overtatt av Gjøvik kommune i 1965 og fredet året etter. Idag holder Mjøsmuseets fotoarkivar til her. Og FUGE, et samarbeidsprosjekt mellom Gjøvik og Toten kunstforening. Et historisk verksted med et lite bibliotek for lokalhistorie og lokalhistoriske bøker er også å finne.

Holmen Brænderi: I 1857, fire år før Gjøvik fikk kjøpstadsrettigheter, startet bøndene andelslag og potetbrenneri. Det ble utvidet med oksefjøs og okser som spiste den næringsrike dranken, og mølle ble bygget. Etter hvert ble det også mineralvannfabrikk og potetmelfabrikk, og når Vinmonopolet kom, fortsatte brenneriet å produsere råsprit. Lokalene stod tomme lenge, før det nye Gjøvik Glassverk kom på 1990-tallet. Innlandets vitensenter ble stiftet i 2003, og offisielt åpnet på Holmen Brænderi i 2007. I dag har Vitensenter Innlandet 30 000 besøkende i året. I

2007 flytta også Mjøsmuseet deler av sin virksomhet til nyoppussa lokaler i det gamle brenneriet, og der finner vi i dag en stor utstilling om glass fra Gjøvigs Glasværk.

6.3. Formidlingsarenaer

Litteratur

Hovedarenaen for litteratur og litteraturopplevelser i Gjøvik kommune er biblioteksektoren, der finnes den største bredden og de representerer de fleste målgrupper. Gjøvik bibliotek og litteraturhus er den viktigste arenaen for litteratur. Det finnes frivillige og private aktører som har sporadiske kulturkvelder med forfatterbesøk o.l. F.eks. Præstgar'n i Snertingdal, Engehaugen kirke og Pensjonistuniversitetet. Kommunen har også Norges første skeive litteraturfestival; Versus – Skeive litterære dager – et samarbeid mellom Gjøvik og Vestre Toten kommuner.

Visuell kunst

- Kauffeldtgården - profesjonelle, kuratert
- Drengestua - amatør og profesjonelle på eget initiativ
- Fjordheim - profesjonelle, kuratert
- Svae - profesjonelle, kuratert
- Kaffka - amatører

Musikk - offentlige

- Hovedkinosalen Gjøvik Kino og Scene
- Friscena Gjøvik Kino og Scene
- Gjøvikhallen
- Drengestua
- Byseilet og utescene på Gjøvik Gård
- Fjellhaven
- Fjellhallen
- Tinghuset på Hunn
- Kommunens kirker (se vedlegg 8.)
- Campus Arena
- Studenthusets innearena (kapasitet 500) og utearena (kapasitet 1500)

Musikk - private/ideelle

- Samfundet
- GOBB Arena (idrettsanlegg)
- Kaffka
- Hemmat
- Byscena Bedehuset

Film

- Gjøvik kino&scene

Scenekunst

Produksjoner i privat og frivillig regi, foregår som oftest på Gjøvik Kino og Scene, enten i den største kinosalen med en kapasitet på 500 stk., eller på Friscena. Lillehammer og Gjøvik dansesenter, og Gjøvik barneteater bruker også disse to arenaene.

Utendørsteateret hakkebakkeskogen foregår i Bassengparken, og Norsk Scenskrekks andre produksjoner er ofte i samarbeid med næringsdrivende.

Museer og kulturarv

- Vitensenteret
- DS Skipladner
- Mustad Bedriftsmuseum
- Eiktunet kulturhistoriske museum
- Gjøvik Gård
- Holmen Brænderi
- Kauffeldtgården
- Tingbygningen på Hunn

Utendørsarenaer

- Gjøvik gård: utescene, tun og byseil
- Bassengparken
- Eiktunet
- Hovdetjern/Fastland
- Skateparken/Skysstasjonen
- Kaffkas bakgård
- Faunos bakgård
- Huntonstranda
- Fredvika
- Campus Arena

Forsamlingslokaler

- Biri Herredshus
- Samfunnshuset Strandheim
- Præstgar`n

- Skansen grendehus
- Våstad grendehus
- Losje vårsol

Kirker

- Biri
- Engehaugen
- Gjøvik
- Vardal
- Hunn
- Bråstad
- Seegård

Skole og utdanning

- Musikkfolkehøyskolen Viken
- Muno musikkskole
- Gjøvik kunst- og kulturskole
- Gjøvik vgs avd. Musikk, dans og drama
- Vitensenteret Innlandet

7. Tilskudd / støtteordninger / virkemidler

Tilskuddsordninger

- Kulturmidler. Frivillige lag og foreninger som har aktivitetstilbud for barn og unge kan søke kommunen om kulturmidler/driftstilskudd.
- Arrangørstøtte. Tilskudd til kulturarrangement. Tilskuddsordningen skal bidra til bredde i kulturtilbudet til kommunens innbyggere.
- Støtte til større arrangement. Tilskuddsordning for større kulturarrangement som bidrar til å gjøre Gjøvik til en attraktiv kulturby/-kommune.
- Tilskudd kan søkes av lag, foreninger, frivillige organisasjoner, private virksomheter og enkeltpersonforetak som driver kulturarbeid i Gjøvik.
- Tilskudd vedtatt i budsjett, faste tilskudd.
- Kulturstipend. Kulturstipendet gis til unge kulturutøvere, 15 – 25 år, som har markert seg spesielt innen sitt fagfelt.
- Alf Mjøens kulturlegat. Legatet kan søkes av studenter som spesialiserer seg innen kunst, kultur og lokalhistorie. Unge idrettsutøvere med ambisjoner på regions- eller landslagsnivå kan også søke.

I tillegg til økonomisk støtte kan kommunen bidra med tjenester knyttet til rådgivning , kompetansedeling og lokaler(utleie).

Gjennom tilskuddsmidler og aktiv kulturrådgivning bidrar kommunen til et allsidig og dynamisk kulturliv. Tilskudd er et konkret og viktig hjelpemiddel for å kunne opprettholde aktivitet, sikre variasjon, nyskapning og profesjonalitet i kulturtilbudet.

Frivillige lag og organisasjoner, kulturaktører og arrangører bidrar til at våre innbyggere har et bredt og variert kultur- og fritidstilbud innen de ulike kultursjangere. Det byr på stadig større økonomiske utfordringer, både for frivillige lag og organisasjoner, kulturaktører og arrangører, å kunne opprettholde et variert fritids- og kulturtilbud til alle aldersgrupper. Tilskudd vil alltid være et viktig hjelpemiddel for å kunne opprettholde aktiviteten og tilbudet.

Kommunale tilskudd er også er med å åpne for muligheten til å søke andre regionale og statlige tilskudd.

Kommunen må være med på å legge til rette for og bygge opp under de positive tiltakene som fremmes og ha et godt samspill med kulturaktører og oppleves som støttespiller og samarbeidspartner.

8. Plangrunnlag

[Kulturlova](#) ligger til grunn for all kultursatsing.

Loven er kortfattet og generell, men gir likevel god retning og klare føringer for kulturutvikling og tilrettelegging. Hovedbudskapet er at alle skal kunne delta i kulturaktivitetene de er interessert i, og alle skal kunne oppleve mangfold og få de kulturopplevelsene de ønsker. Det skal være rom for kultur som både hobby og levevei. Vi skal prioritere både bredde, kvalitet og profesjonalitet. Loven stiller ikke krav til omfang og kvalitet på kulturtilbudet.

Regjeringen lanserte i 2019 kulturmeldinga [Kulturens Kraft](#), med føringer for den nasjonale satsningen i årene framover. Styrking av prinsippet om armlengdes avstand, regionalisering, digitalisering og styrking av kunstnerøkonomien var noen av tingene som ble løftet frem. Noe av det som gikk igjen i meldinga var prinsippet om at "Et fritt og uavhengig kunst- og kulturliv er en forutsetning for ytringsfrihet og et velfungerende demokrati. Det var også fokus på internasjonalisering, kulturbasert reiseliv og kreative næringer.

Gjøvik kommune har en kommuneplan med tilhørende samfunnsdel. [Kommuneplanens samfunnsdel](#) skal ta stilling til langsiktige utfordringer og angi mål og strategier for utvikling av kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Kommuneplanens samfunnsdel skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet, og gi retningslinjer for hvordan kommunens mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private. Samfunnsdelens visjon: "Universitetsbyen Gjøvik – ledende i bærekraftig vekst og utvikling" En av hovedprioriteringene er at Gjøvik skal bli mer BY - et urbant og attraktivt regionsenter ved Mjøsa.

8.1. Kommunale planer og vedtak

[Kommuneplanens samfunnsdel](#)

[Studentmelding 2016](#)

[Kommunedelplan for klima 2018 - 2022 \(PDF, 226 kB\)](#)

[Byvisjon Gjøvik 2030 - ATP Gjøvik \(PDF, 3 MB\)](#)

[Ungdomspolitisk strategi \(PDF, 2 MB\)](#)

[Frivilligmelding - handlingsplan \(PDF, 467 kB\)](#)

8.2. Regionale kulturpolitiske mål

[Innlandsstrategien](#) (på høring i juni 2020)

[Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland \(PDF, 17 MB\)](#)

[Regional plan for folkehelse 2018–2022 \(PDF, 5 MB\)](#)

[Kulturstrategi for Oppland](#)

[Kulturstrategi Hedmark](#)
[Ungdomsstrategi for Oppland](#)
[Kulturavstrategi for Oppland 2015-2020](#)
[Folkehelsestrategi Hedmark 2018 - 2022](#)

8.3. Nasjonale kulturpolitiske mål

[Meld. St. 8 \(2018–2019\) : Kulturens kraft — Kulturpolitikk for framtida](#)

Samfunns mål

“Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfald, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda.”

Overordna kulturpolitiske mål

- Eit fritt og uavhengig kulturliv som
- skaper kunst- og kulturuttrykk av ypparste kvalitet
- fremjar danning og kritisk refleksjon
- tek vare på og formidlar kulturarv
- skaper og formidlar eit kulturtilbod som blir opplevd som relevant, og som representerer befolkninga
- er tilgjengeleg for alle og oppmuntrar den enkelte til å oppleve og delta i kulturaktivitetar
- tilbyr møteplassar og byggjer fellesskap
- fornyar seg og viser evne til omstilling
- har internasjonal gjennomslagskraft og fremjar interkulturell forståing
- styrkjer norsk språk, dei samiske språka, dei nasjonale minoritetsspråka og norsk teiknspråk som grunnleggjande kulturberarar

[St.melding nr. 16 \(2004-2005\): Leve med kulturminner](#)

[St. melding nr. 35 \(2012-2013\): Framtid med fotfeste](#)

[Lov om folkebibliotek](#)

[Opplæringsloven \(kulturskolen\)](#)

Vedlegg

Vedlegg 1. Norsk kulturindeks

Vedlegg 2. Saksfremlegg Musikk i Innlandet

Vedlegg 3. Kulturtilbud for barn og unge i dag

Vedlegg 4. Kulturhusutredningen

Vedlegg 5. Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse for 2018 (SHOT) - NTNU

Vedlegg 6. Rapport WHO

Vedlegg 7. Fremtidens kultur i et brukerperspektiv

Vedlegg 8. Musikklivet i dag

Vedlegg 9. Leserundersøkelsen 2018

Vedlegg 10. Frivillighetsbarometeret 2019

Vedlegg 11. Saksfremlegg samordning arrangement og arenadrift

